פולע טאַבעלע פון דער מלוכה־לאָטעריע זעה 7־טע זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראָשען.

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 79 | Łódź, Sroda 2 kwietnia 1930. | אכטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך, ד׳ ניסן תר״צ | № 79

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

ערב נייע סיים־וואַהלען

די רעדע פון פּרעמיער סלאַוועק אין בעבע־קלוב

װאַרשא, 1: (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט). אויף דער היינטיגער זיצונג פון „בעבע״־קלוב האט דער נייער פּרעמיער סלאַוועק געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט צ. א. געזאגט:

חשוב׳ע הערען! נאך צוויי יאָהר פון געמיינזאמער אַרבייט, קאָנען מיר מאַכען א סך הכל פון איניגע דערגרייכטע רעזולטאטען. ס׳איז נויטיג שוין אליין דערפאר, ווייל מיר געפינען זיך ביי דער גרעניץ פון צוזאמענלעבען מיט׳ן איצטיגען סיים. איך וועל איך דערמאָהנען אין די וואַהל־שטימונגען פון יאָהר 1928. דער אופן פון פּאָליטישען דענקען איז דאן געווען אזוי סתירה׳דיג אז ס׳האט זיך געדאכט דאס עס איז כמעט אוממעגליך צו דערגרייכען א פּראַקטישע פון מלוכה׳ש־דענקענדע מענשען פון פערשידענע אַנשי אונגען. מיר האבען עס דאך אַדורכגעפיהרט. ס׳קאָן זיין, אז מיר האבען נישט בטל געמאכט די סתירות, אבער דאס, וואס עס איז אונטערשיידט אונז גופא פון פּאָליטישע פּאַרטייען, איז געווען א סך טיפער, ווי אינערליכע הלוקי דעות צווישען אונז.

עס וואלט נויטיג געזען, איטליכער בירגער זאל פערשטעהן דעם פּראָסטען אמת, אז די לאַסטען וואס פאלען אויף אהם, זענען נאר אויסען זיין טובה.

מיר, די עדריראיה, פון דעם, וואס עס האט זיך געטון אין סיים האבען האבגרויסע רעכט און דעם חוב צו אפעלירען צום פאלקס־ווילען ביי די קומענדיגע וואַהלען, און זאגען אפען, דאס פאַרטייען זענען און האס׳ערע ראליע זיי שפּילען. די געגנער פון דעם אונצופרידענהייט פאר די מינר סטאַרען פּריסטאר און טשערווינסקי איז געזען בלויז — פאַרטיי־אינטערעס.

די ליקווידאַציע פון׳ם קריזיס האט פעסטגעשטעלט, אז די א דעיען וואס זענען געזען דער יסוד פון דער מאַראַ׳בערקעהרעניש. זענען אויך וויר־טער נילט׳נ. אויף דער קריזיס איז פאָזיטיוו ליקווידירט געוואָרען האט מען עס צו פּערדאַנקען די „בעבע״. כדי צו פערריכטען די סיים־מנהגים דאַרף מען הויבען די מרגנה פון רעפּוטאַטע־פּראַנט־וואָרטליכקייט וואס קאָן דערגרייכט ווערען נאר דורכ׳ן אפּזאָגען זיך פון אונפעראַנטוואָרטליכקייט...

לסוף האט דער נייער פּרעמיער גראַנקט זיינע קלוב־חברים, פאר דעם צוטרוי וואס איז איהם לעת עתה געשענקט געוואָרען, און ערקלערט, אז מחמת זיין נייעם אמט מוז ער זיך אפּזאָגען פון צו זיין פּרעזעס אין „בעבע״. דער קלוב האט אבער זיין דימיסיע נישט אנגענומען, און זיך נאר געווענדט צום געווי. פּרעמיער ד״ר שווידאָלסקי ער זאל אי־בערנעהמען די הויפּט־לייטונג פון דער אָרגאַניזאַציע.

*

װאַרשא, 1. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט). היינט 8 אין אָוונד איז אין די סאַלאָנען פון ענגלישען האָטעל פאָרגעקומען א באַנקעט־ראַוט פון׳ם „בעבע״־קלוב לכבוד דעם נייעם פּרעמיער. צום באַנקעט זענען געקומען א סך הויכגעשטעלטע פּערזאָנען און צווישען זיי דער רעפּ. יאַן פּילסודסקי, עטליכע מיניסטאָרען א.א.

אין די פּאָליטישע קרייזען גיט מען צו דעם פּרעמיער סלאַוועקס רעדע א גרויסע באַדייטונג.

אגב איז מען זיכער, אז עס וועלען פאָרקומען נייע סיים־וואַהלען, און די „בעבע״ גרייט זיך שוין צו אַרויסטרעטען מיט אַן אפּעלאַציע צום פאָלק, אין וועלכער עס זאָלען אויך געבראַכט ווערען פער־שידענע קאָנקרעטע בעווייזען אז די טאַקטיק וואס „בעבע״ פיהרט איז א ריכטיגע. עס זאָל דאָרט אָנ־געוויזען ווערען: 1) אז די רעגירונג פיהרט אונטער־האַנדלונגען מיט א גרופּע גרויסע אויסלענדישע פינאַנסיסטען וועגען א גרויסער מיליאָנען־הלוואה פאר פּוילען, און 2) אז די רעגירונג האט בעשלאָסען אלס הנחה פאר די פּויערים, טייערער צו מאַכען תבואה מיט 25 פּראָצענט.

דערווייל האט היינט אין סיים געהערשט א שטאַרקע בעוועגונג. קודם האבען די רעפּוטאַטען אפּגענומען זייערע שכירות...

היינט זענען אויך פאָרגעקומען בעראַטונגען פון כמעט אלע קלובען מכוח׳ן צוזאַמענרופען אַן אויסער־אָרדענטליכע סעסיע פון סיים. עס איז שוין געזאַמעלט געוואָרען די נויטיגע צאָהל אונטער־שריפטען — 148 — און עס האַנדעלט זיך נאר וועגען דעם טערמין ווען די פּעטיציע זאָל איבער־געגעבען ווערען דעם מלוכה־פּרעזידענט. די דאָזיגע פראַגע איז אויך בעהאַנדעלט געוואָרען אויף דער היינטיגער נאַכמיטאָג־זיצונג פון „צענטראָלעוו״, און דעם טערמין זאָל טאַקע ענטשיידען דאס פּרעזידיום פון „צענטראָלעוו״ ס׳איז אויך בעשלאָסען געוואָר

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

שעהנע — דינע — כשר׳ע — געשמאַקפולע
מצות
בעקומט מען אין דער זייט 50 יאָהר בעוואוסטער היגיענישער בעקעריי פון
יצחק מאיר פאַקולא, אַגראַדאָווא 3

די בעסטע פיינסטע און דינסטע
מצות
ווערען אויסגעבאַקען אין דער היגיענישער און כשר׳ער זייט לאַנגע יאָהרען בעוואוסטער בעקעריי אויף פּיעטריקאַווער 166
פּינקטליכע און רעעלע בעהאַנדלונג.
אין דער צענטראַלע פּיעטריקאַווער 166
„ פיליע גלובאַ 62 ביי ווישינסקי
מיט אַכטונג ס. מ׳צענמאַכער

מזל טוב!!!
צו דער האַכצייטס־פייערונג פון אונזער ג׳ פערוואַלטונגס־מיטגליד און מיטגליד פון דער ווירטשאַפטס־קאָמיסיע
הערן דוד זילבערבערג מיט פריילין סאַלאַ זיסענפעלד
ווינשען אַ הערצליכען מזל־טוב
די פערוואַלטונג פון „תומכי אורחים״
די ווירטשאַפטס־קאָמיסיע ביי „תומכי אורחים״

בעקאַנטמאַכונג.
דער קאַלאָניאַל־הענדלער־פעראיין צעגעלניאַנאַ 15
מאַכט בעקאַנט, דאַס עס איז אַרויס פון דרוק דער
צעגניק № 4\30
דערמיט ערקלערען מיר דעם צעגניק נומ׳ 3 פאַר אונגילטיג.
ביטע אַבאַכט געבען אויף דעם אונטערשריפט פון סעקרעטאַר. די פערוואַלטונג.

ברוך הבא! — די בעליבטע ערשטע — לאָדזער מאַשין־מצות
זענען ווידער דאַ!
דערמיט קענען מיר אָנזאָגען דער לאָדזער בעפעלקערונג די פרעהליכע בשורה, אַז די פעראייניגטע לאָדזער בעקער־גרופּע
אויף אַל. קאָשציושקי 11, טעל. 141 08
האָבען שוין אָנגעהויבען צו באַקען די גוט־בעקאַנטע
מאַשין־מצות
פון I־טער סאָרט מעהל אונטער דער השגחה פון הרב מזרונסקא חאַליצאַ אונטער דער שטרענגער השגחה פון 2 אָבער־משגיחים.
די לאָדזער בעפעלקערונג ווערט געבעטען וואָס פריהער צו בעשטעלען, כדי מיר זאָלען קענען אַלעמען צופרידענצושטעלען.
מיט אַכטונג
די פעראיינ. בעקער־גרופּע פון די ערשטע מאַשין־מצות
אין לאָדז, אַל. קאָשטשושקי 11, טעל. 141-08.
בעמערקונג: די מצות ווערען צוגעשטעלט דער ג׳ קונדשאַפט אַהיים.

עפענטליכע אָנפראַגע
צו דעם ראַבינאַט און ועד הכשרות
דער לאָדזער יודישער פליישער־פעראיין
פּיעטריקאַווער 24
פאָדערט דעם ראַבינאַט און ועד הכשרות דפה לאָדז עפענטליך צו ערקלערען, וואָס פאַרע מאָטיווען האָבען בעוואויגען נעכטען צו אסר׳ן די דריי יאַטקעס, ווייל לויט אונזערע ידיעות, איז ביי די קצבים קיין שום מכשול אין ענין כשרות נישט פאָרגעקומען, וואָס מיר קענען געגויי פעסטן שטעלען.
די פערוואַלטונג. 6013

ענערגישע אינקאַסענטען (קעס)
קענען זיך מעלדען אין קאַנצעלאַריע פון
„בית־לחם״
וונסכאַדניאַ 70.

א שטוב מיט א קוך
איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען
אויף גוטע בעדינגונגען אויפ׳ן 2. שט. לינקע אָפ.
צו ערפאַהרען ביי פלאַקבנער, זגערזשער 10
פון 11 ביז 3 נאָכמיטאָג.

טרינקט נור כשר׳ען וויין
„באַרווין״ מעבדיל
באַרנשטיין׳ס

טיף געריהרט, מיט פיל שמערצען בעווייִן איך דעם יונגפערשטאָרבענעם פריינד, לאַנגיעהריגער גבאי פון שוהל „סני״ (גלובנאַ 62), פערוואַלטונגס־מיטגליד פון גמילת חסדים, גלובנאַ 62, פערוואַלטונגס־מיטגליד פון „מחזיקי חולים״ (קילינסקי 120)

אשר הלוי געפנער נ״ע

המקום ינחם את אשתו ובניו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
יוסף פריימאַן. 5999

ב״ה
— די — העניך גערשוניאַק — אויף — יאַטקע שקאַלנאַ 5
שטעהט אונטער דער השגחה
פון ועד הרבנים און ועד הכשרות
ביי דער יודישער קהלה אין לאָדז.
ד׳ ויקרא תר״צ.
ועד הרבנים און ועד הכשרות
ביי דער יוד. קהלה אין לאָדז
6006

נישט גינסטיגע שטעלונג צו יודען

ענטהאלט דער בעריכט פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע וועגען די בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל

לאנדאן, 31. (יט"א טעלעגראפיש). היינט איז פערעפענטליכט געווארען דער בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס-קאמיסיע, וועלכע האט געוויילט אין ארץ-ישראל.

דער בעריכט האלט 200 זייטען, די אלגעמיינע אויספיהרונגען זענען ס'רוב אנגענומען געווארען איינשטימיג. אין א ריהע וויכטיגע פראגען, וואס זענען נוגע די יודישע ארבייטען אין ארץ-ישראל, האט דעפ. האררי סנעל (לייבאריסט) געמאכט א ריהע בעמערקונגען. זיינע בעמערקונגען האלטען 12 זייטען.

די אלגעמיינע אויספיהרונגען זענען פאלגענדע:

1) די קאמיסיע איז געקומען צום אויספיהר, אז די אונרוהען דעם 23-טען אויגוסט אין ירושלים זענען געשעהן דורך דעם

אנפאל פון אראבער אויף יודען.

די תירוצים מצד די אראבער אז יודען האבען פריהער ערמארדעט אראבער, האבען זיך נישט בעשטעטיגט. די אונרוהען זענען דורך די אראבער נישט צוגעגרייט געווארען. די אונרוהען האבען זיך פערשפרייט פון דער הויפט-שטאט און אין משך פון עטליכע טעג האבען זיך איבערגעטראגען איבער ווייטערע שטחים, פון לאנד, ווי זענען אויסגעבראכען נישט אומעטום גלייכצייטיג.

די אונרוהען האבען אנגענומען די פארם פון א ברוטאלען אנפאל פון אראבער אויף יודען, בעת וועלכע עס איז צושטערט געווארען יודיש האב און גוטס.

אן אלגעמיינע שחיטה פון דער יודישער געמיינדע און חברון איז קוים אויסגעמיטען געווארען.

און איינציגע פאלען זענען יודען בעפאלען אראבער און צושטערט זייער פערמעגען.

די אונרוהען זענען נישט ארגאניזירט געווארען מיט דער כוונה פון א רעוואלוציע געגען דער בריטישער מאכט אין ארץ-ישראל.

2) בנוגע די שולד פון הויפט-מופטי

די בעשולדיגונג פון די ציוניסטען געגען הויפט-מופטי פון ירושלים, דאס ער זאל האבען געמיינט דורך זיין אנטייל אין די אונרוהען צו זיכערען זיין פאזיציע אלס פרעזידענט פון העכסטען מוסולמענישען ראט, האט זיך נישט בעשטעטיגט.

דער מופטי האט ארגאניזירט געזעלשאפטען צום שוץ פון די מוסולמענישע היילגע מקומות (כותל מערבי א.א.ד.) דערמיט האט ער געדרייצט די יודישע בעפעלקערונג און געשטרעבט צו ארגאניזירען די מוסולמענישע עפענטליכע מיינונג אויסנוצענדיג צו דעם צוועק דעם רעליגיעזען מאמענט.

היות די דאזיגע בעוועגונג האט זיך ענטוויקעלט און א וויכטיגען פאקטאר פון די געשעהענישען וואס האט געבראכט צו די אונרוהען, מוז דער מופטי און אנדערע פערזאנען, וואס שטעהען נאהענט צו איהם, נעהמען אויף זיך א טייל פון דער פעראנטווארטליכקייט פאר די אונרוהען.

עס איז נישט בעוויזען געווארען, אז דער מופטי האט ארויסגעגעבען אן אויפרוף צו דער מוסולמענישער בעפעלקערונג, אז זי זאל דעם 23-טען אויגוסט קומען קיין ירושלים.

עס איז אבער נישט קיין ספק, אז פערזאנען וואס זענען געשטאנען נאהענט צום מופטי, האבען אגיטירט דער מוסולמענישער בעפעלקערונג און איהר אויפגערייצט.

3) די אראבישע עקזעקוטיווע

עס איז נישט דערוויזען געווארען די ריכטיגקייט פון דער ציוניסטישער בעשולדיגונג אז די אראבישע עקזעקוטיווע האט ארגאניזירט די אונרוהען. עס איז נישט בעגרינדעט די בעשולדיגונג, אז די אראבישע עקזעקוטיווע זאל האבען גערופען אראבער פון ארץ-ישראל צו בעטייליגען זיך אין די אונרוהען.

עס איז אבער קיין ספק נישט, אז מאנכע מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע האבען געפירט פראפאגאנדע צווישען דער אראבישער בעפעלקערונג; וואהרשיינליך, האבען איינצעלנע מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע געפלעגט א ראסען-אנטאגאניזם.

פאר נישט אננעהמען קיין שריט צו קאנטראלירען זייערע אנהענגער דורך ארויסגעבען אן ערקלערונג, אז זיי זענען פאר יושר און ארדנונג, קאן נישט — נישט דער גרויס-מופטי און נישט די עקזעקוטיווע בעפרייט ווערען פון יעדער בעשולדיגונג.

4) וועגען דער ארץ-ישראל-רעגירונג.

קיין שום בעשולדיגונג קאן נישט פאלען אויף דער ארץ-ישראל-רעגירונג. עס קאן נישט בעשולדיגט ווערען דער גענעראל-סעקרעטאר ה' לוק, דערפאר, וואס ער האט נישט בעצייטענס אנגענומען קיין מיטלען צו ברענגען קיין ארץ-ישראל גענוג מיליטער פון די שכנותדיגע לענדער.

פון ה' לוק'ס ערקלערונגען איז קלאהר, אז וועלכע מיטלען וואלטען געקאנט האבען דעם ווערט פון צייטווייליגע מאסנאהמען, אבער קיין שום ערנסטע קריטיק קאן נישט פארגעווארפען ווערען דער טעטיגקייט פון ה' לוק.

די קאמיסיע אנערקענט פאר ריכטיג ה' לוק'ס האנדלונג, וואס ער האט נישט אנגענומען דעם יודישען פארשלאג צו בעוואפענען א געוויסע צאהל יודען.

דורך ענטוואפענען די ספעציעלע יודישע מיליץ, האט זיך ה' לוק געהאלטען אין הסכם מיט די עמפפעהלונגען פון די מיליטערישע אויטאריטעטען.

צו דער דאזיגער האנדלונג האט גורם געווען דער אומפארטייאישער בעשלוס צו דינען דער גאנצער בעפעלקערונג.

עס קאן נישט פאלען קיין שום שולד אויף דער פאליציי דערפאר, וואס זי האט דערלאזט צו דער יודישער יוגענד-דעמאנסטראציע דעם 15-טען אויגוסט (תשעה באב).

די בעשולדיגונג, אז די ארץ-ישראל-רעגירונג האט זיך בעצויגען קאלט צום שאפען א יודישע נאציאנאלע היים אין ארץ-ישראל און האט אויסגעפיהרט איהר פאליטיק נישט ווי געהעריג, איז א רעזולטאט פון שוועריגקייטען, וואס ליגען אין ארץ-ישראל-מאנדאט גופא.

די רעגירונג האט געדארפט אויסצופיהרען א פאליטיק פון א דאפעל-מאנדאט. עס איז, נאטירליך, געווען זעהר שווער אנצונעהמען א נייטראלע און אונפארטייאישע שטעלונג, צו רעגירען מיט צוויי פעלקער, וואס זייערע פיהרער האבען ארויסגעוויזען ווייניג פעהיגקייטען פון צוזאמענארבייט.

5) וועגען אימיגראציע

די יודישע אונטערנעהמונגען און אימיגראציע ברענגען מאטעריעלע נוצען דעם לאנד. אויף וויפיל זיי ווילען נישט איבערנעהמען די הערשאפט איבער דער אראבישער בעפעלקערונג. די אראבער האבען מורא אז דורך דער אימיגראציע וועלען זיי בערויבט ווערען פון זייער לאנד און פאליטישע אונאבהענגיגקייט, דער אויסוואהל, פון אימיגראנט ליגט אין די הענד פון דער יודישער ארבייטער ארגאניזאציע „הסתדרות העובדים" וועלכע רעכענט זיך מעהר מיט דער פאליטישער בעאינפלוסונגקייט פון די אימיגראנטען, איידער מיט זייערע קוואליפיקאציעס.

6) די געזעצען וועגען

ערד-איינקויף

אין ארץ-ישראל זענען אזעלכע, אז די אראבער קענען לייכט ענטאייגנט ווערען פון זייער לאנד, די יודען זענען נישט שולדיג, ווייל זיי קויפען די ערד פאר גוט געלד. די רעגירונג דארף רעגולירען די פראגע אויף דעם אופן, אז ס'זאל פערלייכטערט ווערען די אומערטרעגליכע לאגע פון די פעלאכען.

7) די אויפרעגונג פון די אראבער

איז א רעזולטאט פון דער ענטוישונג צוליב דעם, וואס זיי האבען נישט געקענט פיהרען זייער זעלבסט-שטענדיגע ערד-פאליטיק.

8) די טענות פון די אראבער

וועגען דער רוטענבערג-קאנצעסיע,

נאוואמייסקי-קאנצעסיע און שטייערען זענען נישט קיין וויכטיגע.

9) די אויספארשונגס-קאמיסיע לעגט פאר צו ארויסגעבען א קלאהרע ערקלערונג אין וועלכער עס זאל דעפינירט ווערען

די באלפור-דעקלאראציע

די באלפור-דעקלאראציע דארף נישט האבען דעם אבזיכט ווייטער צו פיהרען די ארץ-ישראל-פאליטיק געגען די אראבער, דערפאר האבען די יודען א מעגליכקייט פון דירעקטען צוטריט צו דער רעגירונג, וועלכען די אראבער האבען נישט.

10) די מיליטערישע גארניזאנען

אין ארץ-ישראל און עבר-הירדן זענען צו פיל בערעדוצירט געווארען, די בריטישע פאנצער און גרענעץ-וואך זענען געשטאנען אויף דער הויך פון זייער אויפגאבע, דאגעגען די ארץ-ישראל-פאליציי איז נישט גענוג צופערלעסיג.

די אונרוהען זענען געקומען צוליב

1) דער שנאה פון די אראבער צו יודען, וואס קומט פון דעם נאציאנאלען און פאליטישען מהות פון ציוניזם, און פון דער שרעק פון די אראבער, אז זייער עקאנאמישע ענטוויקלונג שטעהט אונטער א גרויסען פראגע-צייכען.

2) כותל מערבי, אויפהעצערישע ארטיקלען אין דער אראבישער פרעסע בכלל, און אין העברעאישער נאציאנאלער צייטונג און אין ענגליש וואכענבלאט;

3) פראפאגאנדע צווישען די ניט-קולטורירטע אראבער; 4) פערברייטעטע אנגעזעץ; 5) מאנגעל אין מיליטער; 6) דער גלויבען פון די אראבער, אז בעשלוסען פון דער רעגירונג קענען בעאיינפלוסט ווערען דורך פאליטישע ריקזיכטען.

די קאמיסיע גיט פאלגענדע עמפפעהלונגען:

1) א דייטליכע ערקלערונג וועגען דער ווייטערדיגער ארץ-ישראל-פאליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג, קלאהרע ערקלערונג וועגען דער זיכערקייט פון דער נישט-יודישער בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל;

2) קלאהרע ענטשיידענדע ערקלערונגען וועגען די רעכט פון די נישט-יודישע רעליגיעזע געמיינשאפטען אין לאנד;

Dr. EBIN
Piotrkowska 10
POWROCIŁ

JUTRO
otwarcie filji
i pokaz gotowania kawy
JULJUSZ MEINL
Import kawy i herbaty S. A.
PIOTRKOWSKA 95

3) רעגולאציע פון די אימיגראציע-אנגעלעגענהייטען, כדי ס'זאל נישט קומען צו דעם נישט-געוואונשענעם קריזיס פון די יאהרען 1924 און 1925;

4) די ארץ-ישראל-אדמיניסטראציע דארף בעקומען אויסשעפענדע אלגעמיינע בעשטימונגען;

5) אזוי לאנג, ווי ס'קען נישט געשאפען ווערען קיין עפענטליכע רעפרעזענטאציע, זאל געשאפען ווערען א אנטשפרעכענדע קערפערשאפט, וועלכע זאל זיך בעראטען אין אלע אנגעלעגענהייטען פון דער לאנדעס-בעפעלקערונג (אימיגראציע און ענליכעס)

6) שיקען א וויסענשאפטליכע אויספארשונגס עקספעדיציע וועלכע זאל פעסטשטעלען די מעגליכקייטען פון ווייטערדיגע לאנדעס-עקספלאאטאציע;

7) בעווארענען, אז לאנדווירטע זאלען נישט ארויסגעשטויסען ווערען פון זייער באדען —

8) שאפען א לאנד-באנק, וועלכע זאל געבען א לאנגען קרעדיט פאר קליינע לאנדווירטע;

9) שטרענגע אויפזיכט איבער דער פרעסע;

10) די רעגירונג זאל ערקלערען, אז

די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט נישט קיין שום רעכט אויף דער לייטונג פון דער א"י-רעגירונג

11) נישט פערקלענערען דאס מיליטער אין לאנד און רעארגאניזירען די פאליציי;

שלוס-אנשוואונגען פון דער קאמיסיע:

ס'איז פערהאן, ווייניג האפנונג פאר ווייטערדיגען ערפאלג פון דער יודישער קאלאניזאציע, א רוהיגע און פראגרעסיווע ענטוויקלונג פון אראבישען פאלק וועט קומען נאר דאן, ווען ס'וועט מעגליך געמאכט ווערען די אבער זייער ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג, די יודישע אימיגראציע און אונטערנעהמונגען ברענגען גרויס נוצען דעם לאנד און פון דעם געניסען אויך די אראבער, אבער דער נוצען פון די אראבער איז נאר א צופעליגער און נישט קיין דאנקבארער.

די אראבישע אנפיהרער דארפען אויפקלערען זייערע אנהענגער וועגען די געפאהרען פון אונרוהען פאר'ן לאנד.

ס'זענען נישט פערהאן קיין שום שטארקע ווערטער מיט וועלכע מ'זאל קענען אויסדריקען די מערדערייען, וואס זענען פארגעקומען אין אויגוסט 1929 אין ארץ-ישראל. דאס זענען געווען טאטען, וואס צו זייער איבערחזר'ונג דארף בשום אופן נישט דערלאזט ווערען. די פיהרער פון ביידע צדדים אין ארץ-ישראל דארפען זיין אנגענומען מיט'ן גייסט פון טאלעראנץ, ווייל אנדערש זענען נישט פערהאן קיין שום האפנונגען אויף צו פערווירקליכען די בעשטרעבונג פון ביידע פעלקער.

אונטער דעם דאזיגען בעריכט זענען אונטערגעשריבען אלע מיטגלידער פון דער אויספארשונגס קאמיסיע וועלכע האט געפיהרט איהר ארבייט אין ארץ-ישראל.

צום בעריכט איז צוגעגעבען א ספעציעלער מעמאראנדום פון האררי סנעל דעם מיטגליד פון דער לייבאר-פארטיי אין דער קאמיסיע. האררי סנעל שרייבט אז ער איז

נישט מסכים מיט געוויסע אויספיהרונגען פון דער קאמיסיע

ער האלט, אז דער הויפט-מופטי האט געוואוסט זעהר גוט די פארבערייטונגען וואס זענען געמאכט צו די אונרוהען, און ער טראגט פאר זיי א שטארקע שולד. די אראבישע עקזעקוטיווע איז אויך פעראנטווארטליך אין פיל הינזיכטען פאר די אונרוהען, ווייל זי האט געהעצט געגען די יודען. די אראבישע נאציאנאליסטען האבען אויסגענוצט דעם פאקט, וואס די יודען האבען אום יום-כפור אוועקגעשטעלט א ווענטעל ביים כותל מערבי און זיי האבען האט געמאכט א דורכגאנג, און אנדערע זאכען, וועלכע האבען פראוואצירט די רעליגיעזע געפיהלען פון די יודען, ער האלט, אז א געוויסע צאהל יודען האבען געדארפט בעוואפענט ווערען ווייל די יודען האבען דאך בעת די אונרוהען נישט געקענט בעקומען קיין הילף פון דער פאליציי.

די רעגירונג דארף ארויסגעבען אן ערקלערונג אז די יודען האבען קיינמאל נישט פערשוועכט די רעליגיעזע מקומות פון די אראבער.

די געפאהר, וואס די אראבער זעהען מצד די יודען אין ארץ-ישראל איז שטארק איבערטריבען. האררי סנעל איז אויך נישט מסכים מיט דעם בעריכט וואו ס'רעדט זיך וועגען אויסוואהל פון די אימיגראנטען; די רעגירונג קען נישט האבען קיין איינפלוס אין דעם דאזיגען ענין, דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו איז פעראנטווארטליך פאר יעדען אימיגראנט דורך די ערשטע 12 חדשים, וואס ער געפינט זיך אין לאנד.

די יודען גלויבען, אז ס'זענען נאך נישט אויסגענוצט געווארען אלע מעגליכקייטען פון לאנד, אויף די ביז-אצטיגע קאלקולאציעס קען מען זיך נישט פערלאזען. האררי סנעל שלאגט פאר: צו מאכען א גענויע אויסמעסטונג פון גאנצען לאנד, פעסטשטעלען די פראדוקטיוויטעט פון דער לאנדעס-בעארבייטונג, דעם גרויס פון די שטחים, וועלכע קענען בעפעהיגט ווערען דורך בעוואסערונג, ענטוואסערונג, בעוואלדונג, קאנאליזאציע און אנדערע פערפלאנצונג, אפגעגעבען דאס נישט-קולטיווירטע לאנד די יודען, אויסארבייטען א פלאן פון ווייטערדיגער סיסטעמאטישער ווירטשאפטליכער ארבייט אויף די נאהענטסטע צעהן יאהר; לאנדלאזע אראבער זאלען בעקומען לאנד פון דער רעגירונג, ענדערען דעם סיסטעם פון די רעדאקטאר-פעראנטווארטליכקייט, דאס הייסט, נישט דערלאזען קיין „זיץ-רעדאקטארען" נאר די פאקטישע רעדאקטארען זאלען זיין פעראנטווארטליך פאר דעם אינהאלט אין דער צייטונג; די פאליציי זאל גוט ארגאניזירט ווערען, די רעגירונג זאל ארויסגעבען א קלאהרע דעקלאראציע וועגען א קלארע צוקונפטיגער פאליטיק, און פעסטשטעלען דעם כאראקטער פון מאנדאט.

דעם אויספיהר וואס האררי סנעל מאכט איז, אז די אטמאספער אין ארץ-ישראל איז א זא וואס קען זיך שנעל בייטען, און ס'איז אינגאנצען מעגליך א פרידליכע צוזאמענארבייט פון די אראבער מיט די יודען.

צום בעריכט זענען נאך צוגעלעגט 4 מאפעס, פיל דיאגראמען, אויסמעסטונגען און פאטאגראפיעס.

אפקלאנגען אין „מאנטשעסטער גארדען" און „טיימס"

לאנדאן, 1. (יט"א טעלעגראפיש). היינט זענען אין „מאנטשעסטער גארדען" און אין „טיימס" אפגעדרוקט לייט-ארטיקלען וועגען דעם בעריכט פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע.

דער „טיימס" שרייבט אז די קאמיסיע האט גוט געטון, וואס זי האט זיך נישט פערנומען בלויז מיט ענגען בעטראכטען די אויגוסט-געשעהענישען, נאר האט ברייט בעהאנדעלט דאס גאנצע ארץ-ישראל פראבלעם.

„מאנטשעסטער גארדען" שטעלט פעסט, אז די עצות פון דער קאמיסיע זענען שלעכטע, און אז עס ווערט אקטועל דאס ארויסשיקען קיין א"י א קעניגליכע קאמיסיע, לויט'ן פראיעקט פון באלפור, לאיד דזשארדזש און נאך. סמוטס, צו בעטראכטען גרינדליך די אלע דארטיגע פראבלעמען.

די מיינונג פון פראפ. חיים וויצמאן

לאנדאן, 1. (יט"א טעלעגראפיש). פראפ. חיים וויצמאן האט היינט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט זשורנאליסטען, אויף וועלכער ער האט אנגעוויזען, אז די אויספארשונגס-קאמיסיע שטעלט פעסט דאס די יודען זענען בעפאלען געווארען פון אראבער, און אז א טייל פון די אראבישע טענות איז אבסאלוט אומבעגרינדעט.

וויצמאן האט דערקלערט אז — דער בעריכט פון דער קאמיסיע איז א הארבע ענטוישונג אבער מיר זענען געוואוינט צו ענטוישונגען, און מיר וועלען זיך נישט אפשטעלען און ווייטער פיהרען די ארבייט פון דעם גרויסען אויפבוי-ווערק, מיט די אראבער וועלען מיר נישט אונטערהאנדלען כל זמן זיי וועלען נישט אנערקענען אונזערע רעכט אויף ארץ-ישראל.

די אראבישע דעלעגאציע ביי מאקדאנאלד'ן

לאנדאן, 1. (יט"א טעלעגראפיש). מאקדאנאלד האט היינט אין בנין פון פארלאמענט אויפגענומען די אראבישע דעלעגאציע. איז געשפרעכען זענען בעריהרט געווארען די ענינים און שייכות מיט'ן ארץ-ישראל מאנדאט.

יונג זעהט איהר אוים אין
קאפעלושניק'ס
מענער-הוט
8 קאנסטאנטינער 8

וויליאם טאפט און די יודען

דער פערשטארבענער געוו. פרעזידענט פון אמעריקע איז געווען א גרויסער יודען-פריינד

דער הויפט-אופטו, וואס האט דעם פערשטארבענעם פרעזידענט טאפט׳ן געמאכט באליבט ביי די אמעריקאנער יודען, איז געווען די שטיצע, וואס ער האט געגעבען דער אקציע א בערצורייסען די באציהונגען מיט רוסלאנד אלס רעוואלטאט פון דעם, וואס דעם צארס רעגירונג האט זיך ענטזאגט ארייצולאזען קיין רוסלאנד אמעריקאנער יודישע בירגער. כאטש טאפטס האנדלונג בנוגע דעם ענין איז קווענט אנירט געווארען דורך אזעלכע פראמינענטע יודען ווי יעקב שיף און לואי מארשאל, האט אבער קיינער נישט געצווייפעלט אין טאפטס אויפריכטיגקייט.

די פראגע וועגען די באציהונגען מיט רוסלאנד איז שוין געווען א שטרייט-פונקט. יען טאפט איז אין יאהר 1908 נאמינירט געווארען פאר פרעזידענט, ווען ער האט געהאלטען די רעדע ביים אננעהמען די נאמינאציע, האט טאפט זיך אפגעשטעלט אויף דער רוס שער פאספארטען-פראגע און האט זי באצייכענט אלס „עקעלהאפט צו די פריינציפען פון אונזער רעגירונג" און האט צוגעזאגט צו בעהאנדלען די דאזיגע פראגע, אויב ער וועט געוועהלט ווערען. אין צוויי שכטערהיגן רעדעס האט ער ווידער אויסגעדריקט זיין פערלאנג צו העלפען.

אז זיינע הבטחות זענען נישט געווען בלויז פאליטישע רייד איז באוויזען געווארען, ווען ער האט אין יאהר 1911 איינגעלאדען יעקב שיף, לואי מארשאל, כאאר פולצבערגער, אדאלף קראוס, פיליפ שטיין, יעקב פורט, י. וואלטער פרייבערג, בערנארד בעטמאן און סיכאן וואולף אין ווייסען הויז, כדי צו דיסקוטירען די פראגע וועגען איבעררייסען די באציהונגען מיט רוסלאנד. אויך וויפיל עס איז באקאנט איז דאס געווען דאס ערשטע מאל, וואס א פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטען האט איינגעלאדען א דעלעגאציע פון יודען אויף א בעראטונג אין ווייסען הויז.

און משך פון די פיר יאהר אין „ווייסען הויז" האט טאפט באוויזען זיין פריינדשאפט צו יודען. ווען א יונגער יודישער סאלדאט איז בעעולה׳ט גע־ווארען בעת די העכערונגען אין דער ארמיי, האט טאפט אונטערזוכט דעם ענין און האט געזאגט, אז דער יונגערמאן זאל בעקומען זיין פעררינטען לוין.

אין מאי 1911 האט פרעזידענט טאפט בעגריסט א מיטינג פון דער וואשינגטאנער יודישער קאנגרעגיישאן. ביי דער געלעגענהייט פון דער אקציע אויפצושטעלען א מאנומענט פאר חיים סאלאמאן. טאפט האט שטארק געגלויבט די טעטיגקייט פון חיים סאלאמאן לטובת דער אמעריקאנער רעוואלוציע.

דאס בעשטימען אסקאר שטראוס אלס אמעריקאנער געזאנדטער אין טערקיי און לואי איינשטיין אלס געזאנדטען אין קאסטא ריקא זענען צווישען טאפטס וויכטיגע דיפלאמאטישע אקטען.

אבער ווען אלע זיינע בעשטימונגען זאלען ווערען פערגעסען, וועט טאפט געדענקט ווערען מיט דאנקבארקייט דורך די יודען פון אמעריקא פאר צוויי זאכען: ערשטענס, פאר זיין עלענצענדיגען ארטיקעל וועגען יודען אין דעם „נאציאנאלען געאגראפישען מאגאזין", פון יולי 1919 און צווייטענס פאר זיין בעריהמטער רעדע, וואס ער האט גע־האלטען ביי דער אנטי-פערלימדונג ליגע און שיקאגא אין יאהר 1920.

אין דעם ארטיקעל אין דעם „נאציאנאלען געאגראפישען מאגאזין" האט טאפט בעהאנדעלט באריכות דעם פראגרעסיווען קאמף, וואס די יודען האבען אנגעפיהרט פאר ציווילער גלייכהייט. מיט סימפאטיע און פערשטענדיגונג האט ער האריס געמאלען א בילד פון דעם כאראקטער פון יודען.

די בעריהמטע רעדע פון 1920 האט טאפט געהאלטען, ווען הענרי פארדס „דירבארן אינדעפענדענט" האט פערשפרייט גיפט געגען אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע. טאפט האט פערדאמט דעם אנטי־סעמיטיזם אלס פערדארבען, אומאמעריקאניש און ביזווילינג און האט זיך ספעציעל אויסגערעדט געגען הענרי פארדס ארטיקלען אין דעם „דירבארן אינדעפענדעט".

דער טויט פון אזא מאן ווי טאפט איז א גרויסער פערלוסט פאר דעם אמעריקאנער יודענטום. אין נויטיגע צייטען האבען יודען צעהנדליגער גוטע פריינד, אבער אזא פריינד ווי טאפט איז געווען אין משך פון זיין לאנגער און גרויסער קאריערע וועט זיין שווער צו פערפייטען.

(יט"א) ב. פ—ל.

יודען, וואס האבען נישט קיין וואהל-רעכט אין רוסלאנד

וועלען איצט קריגען צוריק זייערע רעכט

מאסקווע, (יט"א) דער סעקרעטאר פון „צ"ק א. יענוקידזע האט פערעפענטליכט אן אפיציעלע ערקלערונג, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז דער נייער בעפעהל פון דער סאוויעטישער רעגירונג וועגען איבערזעהען די רשימות פון די וואהל־רעכטלאזע, געוועזענע הענדלער און זייערע קינדער און ברויט־קארטען, ארייננעהמען זייערע קינדער און די שולען און נישט ארויסווארפען זייערע פאמיליעס פון די דירות, האט נעהאט אין זינען די יודען אין שטאט און די רעכטלאזע פויערים אין דארף. מאכענדיג קלאר, וועמען מען דארף א צט צוריקשטעלען אין זייערע רעכט, ואגט יענוקידזע אין זיין אויפ־קלערונג: „גאנץ אונערלאזבאר איז אויסגע־טייטש געווארען דער גאנצע יעגען וואהל־רעכט, ווען עס האט זיך געהאנדעלט וועגען דער יודישער בעפעלקערונג. דער גרעסטער טייל פון וועלכער עס האט זיך ביז דער רעוואלוציע געמוזט געגען איהר ווילען בעשעפטיגען מיט האנדעל, אדער מיט ארבייט, אויף וועלכע עס זענען בענוצט געווארען געדונגענע ארבייטס־קראפט. צוליב דעם האט זיך געשאפען א.א. לאגע, אז צווישען דער יודישער בעפעלקערונג איז א צט פערהאן א זעהר גרויסער פראצענט „לישענצעס". ווען מען וועט א צט איבערזעהן די רשימות פון די וואהל־רעכטלאזע, דארף מען בעזונדערס נעהמען אין בעטראכט די ספעציפישע בעדינגונגען פון דעם יודישען לעבען. בעזונדערס דארף מען זיין מילד בנוגע דער יונגער. מען קען נישט אוועקנעהמען דאס וואהל־רעכט פון דעם יונגען דור בלויז אויף דעם גרונד, וואס די ראוינע יוגענד איז אויסגעהאלטען געווארען אויף די מיטלען פון די עלטערן, וועלכע זענען „לישענצעס". יענוקידזע גיט אנצוהערען, אז וואהל־רעכט דארף מען געבען נישט בלויז קינדער פון געוועזענע הענדלער, נאר אויך קינדער פון כלי־קודש. מען מוז אויפהערען ארויסווארפען „לישענצעס" פון די דירות, געבען זיי שפייזקארטלעך, מעדיצינישע הילף און ארייננעהמען זייערע קינדער אין די שולען.

אייראפא זוכט, אמעריקע האט געפונען

דאס יודישע טעאטער אין אמעריקע

אמעריקע איז דאס לאנד פון יודישען טעאטער. אלעמען איז באקאנט, אז אין ניו־יארק זענען טעטיג דרייצעהן יודישע טעאטערען, צווישען זיי איינער א קינסטלערישער טעאטער, דער שווארץ־טעאטער. דאס מוז פערצייכענט ווערען, אז אנער קען ווערען אלס איינער פון די מאסגעבענסטע יודישע קונסט־טעאטערען, וואס האט שוין הינטער זיך איינגעפונדעוועט טראדיציעס פון ערנסטען און שטענדיגען זוכען, אין אייראפע האט מען נישט זעהר שטארק פון די אזוי גערופענע יודישע אפערעטען און מעלאדראמען־טעאטערען, מען בעטראכט זיי אפילו ווי א שעדליכען „קונסט"־עקספארט וואס שעדיקט דעם יעזען פון דעם יודישען אייראפעאישען טעאטער.

איך וויל דא נישט זינגען קיין שבחים די צוועלף ניו־יארקער טעאטערען ווי אויך די גרויסע אין צאהל פון דעם מין טעאטערען, וועלכע זענען צו־ווארפען איבער די שטאטען. אבער איינס מוז מען קאנסטאטירען, אז די יודישע טעאטערען אין אמעריקע זענען א גרויסער נאציאנאלער קולטור־פאקטאר וועלכע האלט אויף דאס יודישע ווארט און ווירקען אומדירעקט אויף די יודישע קולטור־שאפונגען אין דער נאנצער ברייט און נאציאנאלען פערנעהם.

עס איז פערשטענדליך, אז מען קען די טעאטערען נישט בעטראכטען ווי אנ׳עקסטעטישע דער ציהערישע קראפט, וועלכע איז מסוגל צו בילדען און עסטעטיזירען די יודישע יוגענט און יודישע מאסען, אבער פארט מוז מען עס בעטראכטען ווי בעהר א וויכטיגע אינסטיטוציע, וואס האלט אן און פ... מינערט די אסימילאציע, וועלכע זאלט אן אין ספק בעקומען נאר אן אנדער אינהאלט און אנדערע פארמען, ווען די טעטיגקייט פון די יודישע טעאטערען אין אמעריקע זאל פערקלענערט ווערען.

מענשען, וואס זענען נישט געווען אין אמעריקע, וואס זענען נישט באקאנט מיט דעם איגענארטיגען טעמפ און לעבענס־אינהאלט, מיט דעם איינענארטיגען סטיל און גייסט פון דעם לאנד פון די הימעל־קראצערס, מענשען וואס האבען זיך נישט אפגעטונקט אין דער משונה׳דיגער כוואליע, וואס הייבט אמעריקאנער לעבען, אמעריקאנער טעמפ, פאר אזעלכע מענשען וועט זיין שווער צו געפינען א געוויסע בערעכטיגונג פאר די לעבענס־פארמען און קונסט־פארמען, וואס אמעריקע, די מאדערנע אמעריקע פראדוצירט.

דער איצטיגער צושטאנד אין דער טעאטער־קונסט פון דער גאנצער וועלט איז אין א געזיר־סער מאס א צושטאנד פון כאאס און פארמ־לאזיגקייט, א צושטאנד פון איבערגאנג און זוכענישען. אייראפע זוכט, פערטיפט, אייראפע זוכט די נשמה פון קונסט. אמעריקע האט אין א געוויסער מאס שוין געפונען איהר מאטעריע, איהר קערפער, און איז אין א צייגען מאמענט פארזארגט און זוכט אינטענסיוו און ענערגיש א נשמה פאר איהר קונסט.

בערייזענדיג די וועלט, האב איך זיך צוגעקוקט פאר דער לעצטער צייט צו די טעאטערען פון דער צענטראלער אייראפע, און איך מוז זאגען, אז דער אמעריקאנישער טעאטער שטעהט אן שום ספק אויף א גלייכער מדרגה, אויב נישט א העכערע, פון אייראפע. און עס איז כאראקטעריסטיש, אז דער רעפערטואר, דער אייראפעאישער, וועלכער איז פאר די לעצטע יאהרען געווארען א לייכטזיניגער, וואדעוויל און פיקאנטער, קען מען עס אבער נישט זאגען וועגען רעפערטואר פון די אמעריקאנער טעאטערען. אין אמעריקע איז נאך שעקספיר זעהר אנגעזעהן און בכבוד׳יגער גאסט. בכלל פסיכאלאגישע פיעסען פון טיפען און ערנסטען אינהאלט פערנעמען א גרויסען ארט אין רעפערטואר פון אמעריקאנער טעאטערען. און אויך דער יודישער שווארץ־קונסט־טעאטער, וואו איך האב פיר יאהר פערבראכט, קען שטאלצירען לגבי אייראפע מיט זיין רייכען קינסטלערישען, ערנסטען רעפערטואר. בכלל מוז איך זאגען, אז נאך רוסלאנד, נאך דער נישט־פערגעסליכער ארבייט מיט וואכטא נאך אין „הבימה", נאך דעם גרויסען קינסטלערישען טעאטראלען אויפשוואונג אין רוסלאנד מיט 7 יאהר צוריק, קומענדיג אין אמעריקע, האב איך אין שווארץ־טעאטער באמת געפונען דעם ווייטערדיגען וועג פאר זיך, דעם וועג פון קינסטלערישער ערנסטער ארבייט, פון פער־טיפונג און פערפולקומונג. און נישט קוקענדיג אויף די אלע שוועריגקייטען, מאטעריעלע, וואס שווארצ׳ס טעאטער לעבט איבער יאהר איין, יאהר אויס, און אפשטאל מוז ער פערשליסען זיינע טירען נישט פערענדיגענדיג דעם סעזאן ביז צום סוף, און איך קען זיך גארנישט פארשטעלען ניו־יארק אן שווארצעס טעאטער. עס זאלט געווען די גרעסטע אבידה פאר דער יודישער אמעריקע, פאר דער יודישער קולטור, פאר דער יודישער קונסט, ווען שווארצעס טעאטער זאלט אויפגעהערט צו עקזיסטירען.

מרים עליאס

„ברית שלום" בעגריסט דעם פארשלאג פון פראפ. איינשטיין

ירושלים, (יט"א) די הינע ארגאניזאציע „ברית־שלום" האט אנגענומען א רעזאלוציע, וואס בעגריסט דעם פארשלאג פון פראפ. איינשטיין, געדרוקט אין דעם ארגאן פון דער אראבישער עקזעקוטיווע „פאלעסטיין" וועגען בעשטימען א געהיים ראט פון 4 יודען און 4 אראבער, כדי צו רעגולירען די יודיש־אראבישע בעציהונגען. די רעזאלוציע פאדערט, דאס עס זאלען אונטערגענומען ווערען נישט־אפציעלע געשפרעכען צווישען בעל־פולמעכטיגטע פערטרעטער פון ביידע צדדים (כדי) צוצוגרייטען ווייטערע אפיציעלע אונטערהאנדלונגען. ארום די פראגען, וואס זענען בערירט אין פראפ. איינשטיינס פארשלאג.

פאר׳ן בירגער איז דאס אומפערשטענדליך

דער לעצטער פערשארפטער קאמף צווישען סיים און רעגירונג האט געשטעלט אין פערלעגענהייט די מיליאנען פשוט׳ע בירגער, וועלכע ווילען זעהען א ווירטשאפטליך — געזונד און רוהיג פוילען. די דאזיגע מיליאנען בירגער ווייסען ווי צו שעצען א פערדינסטפולע פערזענליכקייט, זיי קענען אבער נישט גלויבען אין אן אבסאלוטער געטליכקייט פון איין פערזאן. די דאזיגע מיליאנען בירגער פרעגען: צו וואס איז דער גאנצער קאמף? צו וואס שטרענגט מען אזוי שטארק אן די נערווען? צו וואס ווערען די ליידענשאפטען צופלאקערט ביז דער לעצטער גרעניץ?

פאר די מיליאנען פוילישע בירגער איז נישט פערהאן קיין שום אנדער אויסוועג פון דער איצטיגער פאליטישער און ווירטשאפטליכער לאגע ווי נאר די צוזאמענארבייט פון דער רעגירונג מיט׳ן סיים. נאר פאר מענשען, וואס זעהען דאס נישט, האט דער קאמף א זין און א ציל. פאר די איבעריגע בירגער איז אבער אפילו נישט צו טראכטען אין איצטיגען מאמענט וועגען אנ׳אנדער מלוכה־ארדנונג ווי א פארלאמענטאריש - דעמאקראטיש אויפ׳ן מוסטער פון מערב.

פאר די בירגער זענען די אלע כלומר׳שטע זיגען איבער׳ן סיים עפיס אונפערשטענדליכעס, עפיס טרויעריגעס. אפילו אזא ערנסטע סאנאטארישע צייטונג ווי דער „טשאס" אנערקענט, אז צוליב דער נויטיקייט פון ראטיפיצירען דעם האנדעלס־ און ליקווידאציע אפמאך מיט דייטשלאנד, וועט דאס רעגירען אהן סיים אנטרעפען אויף גרויסע שוועריגקייטען, אויב די זעלבע צייטונג צווייפעלט שטארק צי נייע וואהלען וועלען ענדערען די כח־פערהעלטנישען אין פארלאמענט — איז דאך שוין קלאר די גאנצע לאגע.

אויב מיר וועלען נאך צוגעבען די ידיעה פון דער „פראנקפורטער צייטונג", אז די הלואה, וואס דער קריגער־קאנצערן האט געזאלט געבען אויפ׳ן שוועבעלעך־מאנאפאל אין דער הויך פון 25 מיליאן דאלאר, איז צו נישט געווארען צוליב דעם לעצטען ארטיקעל פון מארשאל פילסודסקי — איז די לאגע שוין פולשטענדיג קלאר.

לויט איינעם פון די פיער תנאים פון מארשאל פילסודסקי רעכענען זיך איצט די פאליטישע ספערען מיט א 6־חדשים׳דיגען קוראציע־אורלויב פון סיים און סענאט. דאס זענען נאר השערות, ווייל צוליב דער נויטיגקייט פון ראטיפיצירען דעם טראקטאט מיט דייטשלאנד וועט דער סיים דאך מוזען צונויפגערופען ווערען, און אפשר וועט דער נייער פרעמיער סלאוועק אויך געהן אויפ׳ן וועג פון עפיס א קאמפראמיס, וועט זעהענצו ריהרען די פראגע פון שטייער־רעפארם פון טויטען־פונקט און אויב דאס זאל נישט געשעהן, וואס וועט זיין נאך 6 חדשים ווען דער סיים וועט זיך מוזען, לויט די פארשריפטען פון דער קאנסטיטוציע צונויפקומען, צי וועט ווייטער זיין מלחמה.

און דאך — איז קיין אנדער אויסוועג נישט פערהאן, סיידען פונאנדערלאזען דעם סיים און בעשטימען נייע וואהלען, ביז צו דער נאמינירונג פון פולקאווניק סלאוועק אלס פרעמיער איז נאך געווען א שיין פון מעגליכקייט וועגען צוזאמענארבייטען מיט׳ן איצטיגען סיים. נאך אט דער נאמינאציע איז קיין אויסוועג נישט פערהאן.

ב.

אמיליאן אויטאמאבילען קורסירען אין ניו־יארק

ס׳איז נישטא, וואו זיי אהינצושטעלען

די פראגע, ווי אזוי צו רעגולירען דעם פערקעהר אין ניו־יארק, ווערט אלץ שווערער צו לעזען.

א גרויסע מאס שולד טראגט אין דערין דאס ארט פון שטאט, דער צענטער פון דער שטאט ניו־יארק איז א שמאלער אינזעל, וואס אין ברייטסטען ארט האט ער עפעס מעהר, ווי 2 קילאמעטער, דערפאר איז זי אבער לאנג 32 קילאמעטער.

אין ניו־יארק קורסירען איבער א מיליאן אויטאמאבילען א טאג. די פאליציי קלערט כסדר אויס נייע פארשריפטען ווי אזוי צו רעגולירען דעם פערקעהר, ווייל די אלטע קאנען נישט בעזייטיגען די שוועריגקייטען.

די אייגענטימער פון די אויטאס, וועלכע קומען צו פאהרען אינדערפריה אין די פאבריקען און ביוראס, האבען נישט וואו אהינצושטעלן די אויטאס, אין געוויסע ערטער האט מען בעשטימט ספעציעלע פלעצער, וואו מען לאזט שטעהן די אויטאס. די אייגענטימער פון אזעלכע פלעצער ציהען דערפון גרויסע איינקונפטען, ווייל אויף א.א. פלאץ שטעהן הונדערטער אויטאס.

אין 40־שטאקיגען האטעל „אסטאריא", וואס ווערט איצט געבויט, זענען געמאכט ספעציעלע קעלערס (פון 18,000 קוב. פוס) פאר די אויטאס פון די גאסט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

2
מיטוואך
ד
ניסן תר"ץ

אפריל
זון-אויפגאנג 5.12
זון-אונטערגאנג 6.09

פראלאנגאציעס און באנקראטען
טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

געכטען איז אין האנדעלס-געריכט אריינגעפלאסען א ביטע וועגען פראלאנגירען די צאהלונגען פון דער פירמע אהרן בערגער, מעכאנישע וועבעריי און זגערזש אויף נארוטאוויטשא 31. די פירמע עקזיסטירט זייט 25 יאהר און איז געווען געדאלטען גוט פאר איינער פון די סאלידסטע אונטערנעהמונגען. דער בילאנס פון דער פירמע בעווייזט די אקטיוויטעט פון דער אונטערנעהמונג. דער איינענער קאפיטאל דעקט אלע חובות נאך מיט א איבעריגען פון 48,855 זל. די קורץ-טערמינינגע פערפליכטונגען און שטייערען בעטרעפען 222,400 זל. די פליסיגע און האלב-פליסיגע אקטיווען בעטרעפען 271,265 זל., אזוי אז זיי דעקען די חובות. דער געלד-מאנגעל און פיל פראטעסטען האבען געצוואונגען די פירמע זיך צו ווענדען צום האנדעלס-געריכט וועגען פראלאנגירען אויף די צאהלונגען.

ווייטער איז איינגעפאלען א ביטע וועגען פראלאנגאציע פון דער פירמע קריסטיא; ארעלף קראזע, פארבעריי און אפרעטור, סטארא-וואולטשאנסקא 12. די פירמע עקזיסטירט 22 יאהר, פיהרט זיך זעהר סאליד און פארזיכטיג, דאס פראספעקטירט זעהר גוט און האט די בעסטע מיינונג ביי די קליענטען. דער אלגעמיינער קריזיס, דער מאנגעל אין מזומן, די שוועריגקייטען ביים בעקומען קרעדיט, פיל פראטעסטען האבען געבראכט דערצו, אז די פירמע געפינט זיך אין צאהלונגס-שוועריגקייטען און איז נישט אומשטאנדע גלייך צו צאהלען איהרע פערפליכטונגען. הגם די אקטיווען שטייגען ווייט אריבער די פאסיווען, דער בילאנס שליסט זיך מיט דער סומע פון 1,760,000 זל.

דאס האנדעלס-געריכט האט אויך בעטראכט די פראגע פון באנקראט פון הערש אייזען, בעגעדיקטא 13. דער באנקראט איז ערקלערט געווארען דעם 9. נאוועמבער 1929 און ס'איז בעשטאנען געווארען אייזען'ס איינצוזעצען און ארעסט פאר באנקראטניקעס. אצט איז געקומען צו אנאויסגלייך צווישען אייזען'ען און זיינע בעל-חובות. פינף פראצענט באלד און 5 פראצ. נאך 12 חדשים. פאר דעם דאזיגען אויסגלייך האבען זיך ארויסגעזאגט 75 פראצ. בעל-חובות. דאס האנדעלס-געריכט האט אויף דער לעצטער זיצונג דעם דאזיגען אויסגלייך בעשטעטיגט.

מ'קאז נישט אפווארפען קיין „נאדזור",
דערפאר, ווייל די פירמע פיהרט נישט קיין רעגולערע ביכער

(ב) איינע פון די לאדזער פירמעס, וועלכע האט געהאט א פאטענט פון דריטער קאטעגאריע, האט אייגענגעבען אין געריכט וועגען אנאויפזיכט, דאס געריכט האט אפגעזאגט, ווייל די פירמע האט נישט געפיהרט קיין רעגולערע ביכער און מען האט נישט געקענט נאכקאנטראלירען דעם בילאנס. די פירמע האט זיך פערופען אויפ'ן זאגאס פון די סחורות, וועלכע געפינען זיך אויף לאגער, וועלכע זענען אויסערגעוויינליך און קענען אבער נישט אפגעלייזט ווערען.

דער ענין איז איבערגעגאנגען אין אפעלאציאנס געריכט, וועלכער האט אפגעווארפען די רעציזיע פון לאדזער האנדעלס-געריכט. דאס אפעלאציאנס-געריכט האט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז אויב דאס געשעפט פיהרט נישט קיין רעגולערע ביכער, קען מען פעסטשטעלען דעם בילאנס דורך עקספערטען, אבער מען קען צוליב דעם נישט אפזאגען דעם אויפזיכט.

דער דאזיגער כאראקטעריסטישער פסק-דין פון דעם אפעלאציאנס-געריכט האט געמאכט א גרויסען איינדרוק אין די סוחרישע קרייזען.

גרויסע פאבאר-אפערע פאר'ן געריכט
מיליטערישער דאקטאר אלס בעשולדיגטער אין בעפרייען מיליטער-פליכטיגע

(2) געכטען האט זיך אין לאדזער מיליטער-געריכט אנגעהויבען דער פראצעס געגען מאיאר ד"ר פאלעסלאו וואלאשינאווסקי, וועלכער איז בעשולדיגט אין א גאנצער רייה פאבאר-אפערעס.

אלס פארזיצער פון געריכט איז ספעציעל בעשטימט געווארען מאיאר סלאזיקאווסקי פון ווארשא. דער בעשולדיגונגס-אקט וואויפט פאר דעם ד"ר וואלאשינאזסקי פאלגענדעס: דעם 19-טען סעפטעמבער, 1927 האט ער, זייענדיג א מיטגליד פון דער מיליטער-קאמיסיע אין קאליסק, בעפרייט פאר געלד דעם מיליטער-פליכטיגען מאקסימיליאן סערייסקי.

דעם 28-טען נאוועמבער 1927 האט ער אויף דער פאבאר-קאמיסיע אין לאדז בעפרייט פאר געלד דעם פאבאר-פליכטיגען זוהן פון לאדזער אינדוסטריעלער ארעלף ראזבע.

וואלאשינאזסקי האט פון דעם „פאבאר-מאכער" גענומען א גרעסערע סומע געלד פאר פאבאר מאכינאציעס, ווייטער האט ער פאר געלד בעפרייט די פאבאר-פליכטיגע טעאדאר שטיינער, לעאן פלאדעק, סטאניסלאוו יאטשיק, בערעק גוטמאן, סטאניסלאוו כאבאלעווסקי, ישראל גאלדשטיין, אפרים קאלינסקי, יעושי שטיינמאן, יהודה פיק, הירש גאלדבערג, ישראל רעכטמאן, און נאך אנדערע.

מאיאר ד"ר וואלאשינאזסקי איז זיך נישט מודה. ער ערקלערט פאלגענדעס: אין א געוויסען טאג איז אין זיין אויפנאהמס-צימער אריינגעקומען א יודישע פרוי און איהם שטארק געבעטען דערפאר, ווייל ער האט איהר זוהן געשיקט אין שפיטאל. ווען די פרוי איז ארויסגעגאנגען, איז אויפ'ן טיש געבליבען ליגען א פעקעלע, אין וועלכען ס'האט זיך געפונען א גאלדענער זייגערל, דערנאך האט דער בעשולדיגטער זיך ערשט דערוואוסט, אז די פרוי איז געווען א געוויסע בענטשקאווסקא, איינמאל האט בענטשקאווסקא פערהאלטען דעם מאיאר אויף בעגעריקטא גאס און איהם געפרעגט, צי ער דארף נישט האבען א בעקוועמערע דירה. אנ'אנדער מאל איז ווידער בענטשקאווסקא געקומען צו איהם אין קאבינעט, אלס קראנקע און דערמאלט האט זי צוגעזאגט דעם דאקטאר, אז זי וועט איהם שיקען פיל פאציענטען. אזוי איז אויך געווען יעדען טאג. עס זענען געקומען אנדערע פאציענטען, וועלכע האבען זיך פערופען אויף דער פרוי בענטשקאווסקא. אין א געוויסען טאג איז זי ווידער געקומען מיט א יונגערמאן, וועלכען זי האט געבעטען צו אונטערזוכען, דער יונגערמאן איז געווען קראנק אויפ'ן הארץ, שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז געווען סערייסקי; ער האט אויך צומארגענס זיך געדארפט שטעלען צו דער פאבאר-קאמיסיע, אין וועלכער דער מאיאר איז געווען א מיטגליד, סערייסקי האט אין דער קאמיסיע בעקומען קאטעגאריע "רע".

אויפ'ן צווייטען טאג איז צום אנגעקלאגטען געקומען פרוי בענטשקאווסקא און איהם געגעבען א קאנווערט מיט הונדערט דאלאר.

וואס שייך דאזיג'ען איז דער אנגעקלאגטער געווען ביי איהם אין דער וואוינונג, האט איהם אונטערזוכט, אבער ער האט נישט געוואוסט, אז דאזיגע דארף שטעהן צום מיליטער.

ווען פרוי בענטשקאווסקא איז אמאל געקומען מיט עטליכע נעגידישע יונגעלייט האט דער אנגעקלאגטער זי פשוט ארויסגעווארפען. וואס שייך שטיינערט'ן איז ער בעפרייט געווארען דערפאר, ווייל ער איז געווען קראנק אויפ'ן הארץ, נאך זיין בעפרייאונג האט די פרוי בענטשקאווסקא ווירקליך געגעבען דעם אנגעקלאגטען הונדערט דאלאר.

אויף דער פראגע פון פראקוראר פון וואנען דער אנגעקלאגטער האט אין באנק 11 טויזענד זלאטעס, ענטפערט ער, אז דאס האט ער נאך פון יאהר 1927 ווען ער האט געהאט א זעהר גרויסע פראקטיק.

דער פראצעס וועט וואהרשיינליך דויערען א גאנצע וואך.

א מאדערנעם פריהלינגס-הוט
בעקומט איהר נאר
ביי **מ. קאפעלושניק**
8 קאנסטאנטינער 8.

צוויי טעכטער האבען דערמארדעט זייער פאטער
געליבטער פון איין טאכטער גיט ארויס די פערברעכענס

פון פיעטריקאוו טיילט מען מיט, אז די הארטיגע פאליציי האט ענטדעקט א מארד, וועלכער איז אויסגעפיהרט געווארען מיט 4 יאהר צוריק.

דעם 19-טען אקטאבער 1927 איז פון פאלווארק יוזעפשוויצע נעבען פיעטרא, איז ארויסגעפאהרען קיין ראדאמסק אויפ'ן יריד דער איינהאבער פון פאלווארק טאמאש כאמער מיט זיין טאכטער מאריאנא. צוריק איז שוין טאמאש כאמער נישט געקומען, און די פאליציייאישע אויספארשונג האט אין דעם געהיימניספולען ענין גאר נישט געקענט פעסטשטעלען. ערשט אצט איז דער ענין ענטדעקט געווארען און אויף פאלגענדען אופן:

ביי איינער פון כאמערס טעכטער אנגא קאדלאדזשעי איז געשטארבען איהר מאן, צו דער אלמנה האט אנגעהויבען אריינקומען א געוויסער קשעמינסקי, ווען די קאדלאדזשעי האט אפגעווארפען קשעמינסקיס חתונה-פארשלאג, האט ער מיטגעטיילט דער פאליציי, אז ביידע שוועסטער מאריאנא און אנא כאמער האבען בשעתו דערהרגעט זייער פאטער און בעגראבען דעם טויטען קערפער אונטער אנ'אלטער כאטע.

די פאליציי האט אויף דעם אנגעוויזענעם ארט ווירקליך געפונען דעם טויטען קערפער פון כאמער'ן מיט סמנים פון א געוואלדיגען טויט. זענען די פרטים פון דעם מארד ווערט נאך געפיהרט אן אויספארשונג.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) אנטאנעוויטש, פאביאניצקא 50; כאנזינסקי, פיעטריקאווער 164; סאקאלעוויטש, פושעיאזד 19; רעמביעלינסקי, אנדזשעיא 28; זונדעלעוויטש, פיעטריקאווער 25; קאספערקעוויטש, זגערסקא 54; טראוגוטקאווסקא 56.

היינט — אפצייכנונגס-טאג פאר „תומכי אורחים"

היינט, מיטוואך, קומט פאר אנ'אפצייכנונגס-טאג איבער די לאדזער גאסען לטובת דער פסח-אקציע פון „תומכי אורחים". מ'דארף געדענקען, אז 100 פאמיליעס ווארטען אויף פסח-שטיצע, ס'איז דעריבער צו ערווארטען, אז יעדער וועט קויפען אנ'אפצייכנונג.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

טעלעגראמע!

פון פרייטאג, דעם 4. אפריל, 9 אווענד הויבען זיך אן די
גאסטראלען פון די אמעריקאנער סטארס
אנא און היימאן
יאקאבאוויטש
גענויערעס אין דעם מארגענדיגען אנאנס.

אנאנס! מיטוואך, ד. 16. אפריל (2. טאג חול-המועד פסח), 9 אין אווענד
א פייערליכע פארשטעלונג **וואלף נייהויז**
לכבוד דעם 20-יעהריגען יובילעאום פון סופליאר
גענויערעס אין די ווייטערדיגע אנאנסען.

אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

(מ) דעם 31. מערץ האט מען אנגעהויבען ארויסצוגעבען די מלוכה'שע אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע פאר חורש מערץ 1930.

די אויסצאהלונג פון דער אונטערשטיצונג קומט פאר פאר ארבייטסלאזע, וועלכע זענען פעררעגיסטרירט אין דער ערשטער אפטיילונג פון מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט (פ.ו.פ.פ.) אין לאקאל פיעטריקאווער 212. פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע זענען רעגיסטרירט אין דער צווייטער אפטיילונג פ.ו.פ.פ. אויף פיעטריקאווער 273, פון 10 ביז 2 א זייגער נאכמיטאג, אין פאלגענדער ארדנונג:

היינט, מיטוואך, דעם 2. אפריל 1930, די בוכשטאבען — G H
מארגען, דאנערשטאג ד. 3. אפריל — I J
פרייטאג, דעם 4. אפריל — K
שבת, דעם 5. אפריל — L Ł
מאנטאג, דעם 7. אפריל — M
דינסטאג, דעם 8. אפריל — N O
מיטוואך, דעם 9. אפריל — P R
דאנערשטאג, דעם 10. אפריל — S
פרייטאג, דעם 11. אפריל — T U
שבת, דעם 12. אפריל — W Z Ż

די ארבייטסלאזע, וועלכע קומען נאך אונטערשטיצונג, דארפען ביי זיך האבען א פערזענליכען דאקומענט און לעגיטימאציע פון פ.ו.פ.פ.

אײלט צו **מ. קאפעלושניק**
8 קאנסטאנטינער 8
נאך א שעהנעם מעבער-הוט אויף פסח

ביטעס
וועגען אפלעגען מיליטער-איבונגען

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן רופען אויף מיליטער-איבונגען אין היינטיגען יאהר אפיצירען, אונטער-אפיצירען און זעלנער, דערוויסען מיר זיך, אז פעראינטערעסירטע קענען אפגעבען מאטיווירטע ביטעס וועגען אפלעגען זיי דעם טערמין פון די איבונגען אויף אנ'אנדער צייט אין דעם זעלבען קאלענדער-יאהר.

די ביטעס דארפען אריינגעטראגען ווערען 4 וואכען פאר דעם טערמין פון די איבונגען.

יעדער יוד דארף היינט
קויפען א אפצייכנונג
פון
„תומכי אורחים"

קאנפערענץ וועגען מעהל-פרייזען

(מ) אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פעסטצושטעלען די פרייזען פון מעהל און ברויט אין צוזאמענהאנג מיט דער העכערונגס-טענדענץ פון די פרייזען אויף מעהל.

אויף דער בעראטונג האבען די פארשטעהער פון די פראדוצענטען מיטגעטיילט, אז זיי ציהען צוריק זייער פארשלאג, ווייל אין דער צייט זענען די פרייזען אויף מעהל ווידער געפאלען.

די פארשטעהער פון קאאפעראטיווען האבען פארגעלעגט צו העכערען די פרייזען פון 55-פראצענטיגען ווייצען-מעהל פון 64 גראשען אויף 68. וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי האט פארגעלעגט די פראגע אפצולעגען ביז עס וועלען קלאר ווערען די סיטואציע אויפ'ן מארק. דער פארשלאג פון די קאאפעראטיווען איז אבער אדורכגעגאנגען מיט די שטימען פון די קאאפעראטיווען און מעהל-סוחרים. די לעצטע דעציזיע וועט אננעהמען דער מאגיסטראט.

וואס מען זעהט זיך אן אין לאדז
ביי די הונגערנדע יודישע ארבייטסלאזע

אין זיינע ווייטערדיגע בעריכטען וועגען דער קאטאסטראפאלער לאגע פון די יודען אין פוילען ברענגט דער געלעהרטער עקאנאמיסט יעקב לעשטשינסקי, וועלכער האט די לאגע שטודירט אויפ׳ן ארט, א גרויסען ארטיקעל וועגען די יודען אין לאדז. מיט דער ערלויבניש פון מחבר דרוקען מיר איבער דעם ארטיקעל פון „פארווערטס". די רעדאקציע

„רעכט אויף ארבייט" — דאס איז דער גרויסער וועה־געשריי פון די יודישע ארבייטער, יודישע אנגעשטעלטע, יודישע אינטעליגענטע און יודישע ברייטע מאסען, וואס ווערען פון טאג צו טאג אלץ מעהר און מעהר ארויסגעשטויסען פון די אלטע יודישע פרנסות און ווערען נישט צוגעלאזען צו די מאדערנע נייע ארבייטס־צווייגען. די יודישע מאסע ווערט פשוט רעדוצירט אין דעם נייעם געזעלשאפטליכען געטא, אין וועלכען מען זיל זי פערשטויסען. זי ווערט דערשטיקט אין דעם עקאנאמישען געטא, אין וועלכען זי איז געבליבען שטעקען, און פון וועלכען מען לאזט זי נישט ארויס.

יודען מיט שטריק אויף די העלזער

ווען איך בין ארומגעגאנגען דעם ערשטען טאג פון מיין אנקומען קיין לאדז איבער די הויפט־גאסען, האט זיך מיר געווארפען אין די אויגען פאלגענדע ערשיינונג: כמעט ביי יעדען טויער שטעהען צוויי אדער דריי יודען מיט א פאק שטריק ארומגעוויקעלט ארום האלז. דאס זענען יודישע טרעגער, וועלכע ווארטען, אימיצער זאל זיי רופען צוטראגען א פעקעל סחורה פון פאבריק אין קראם אדער פון א גרויסער קראם אין א קלענערער.

מעהרסטענטיילס זענען דאס נישט קיין פאך־טרעגער, וועלכע זעהען גאר אנדערש אויס און ארבייטען אין די גרויסע פאבריקען ביים פאקען גאנצע וואגאנען סחורה. יענע זענען הויכע יונגען מיט ברייטע פלייצעס, אפטמאל ריזען. אבער די, וואס שטעהען ביי די טויערען, זעהען אויס קליין, דאר, דערשלאגען, און מען דערקענט באלד, אז זיי זענען נישט קיין געבוירענע טרעגער. דאס זענען מעהרסטענטיילס ארבייטסלאזע וועבער, וועלכע האבען שוין זייער ביסעל בלוט אפגעגעבען דעם פאבריקאנט. דאס זענען מעהרסטען יודישע האנד־וועבער, וועלכע האבען נישט קיין ארבייט, אפילו ווען די גרויסע פאבריקען נשומען און קלאפען אין א פרעהליכע מעלאדיע פאר די פאבריקאנטען.

דער פאק שטריק ארום האלז מאכט א שרעקליכען איינדרוק. מען מוז זיך אפשטעלען, מען מוז זיך איינקוקען אין די אויגען פון די, וואס טראגען די שטריק ארום האלז. מיט מיר איז געגאנגען א יודישער וועבער, א גליקליכער יודישער וועבער, וואס איז יא אריין אין א מעכאנישער פאבריק, וועלכער געהט שוין אבער דריי חדשים ארום אהן ארבייט. ער האט דערפיהלט, אז מיך פערפאלגען די דאזיגע שטריק און ציהען מיך צו די מענשען, וואס טראגען זיי אויף די העלזער. האט ער זיי צו זיך אליין בעמערקט: „א, מען האט פערווארפען א שטריק אויף האלז פון יודישען ארבייטס־מענשען, און מען פערציהט איהם אלץ שטארקער און שטארקער, כאילו ממש דערווארגען צו ווערען".

און דאס שרעקליכסטע איז, וואס דעם דאזיגען שטריק ארום האלז פון יודישען ארבייטער פערציהט נישט נאר די רעגירונג, נאר אויך יודען, יודישע גרויסע פאבריקאנטען, און אויך פרומע יודען צווישען זיי.

דאס זענען פרומע יודען, וואס נעהמען דעם רבונו של עולם פאר א שותף צו דער דאזיגער יודישער „מלאכה".

דאס זענען פרומע, גאטספארכטיגע יודען, וואס ווילען כלומרשט נישט, אז יודישע ארבייטער זאלען ארבייטען אום שבת, כאטש זייערע אייגענע פרומע קעשענעס מאכען גאר קיין חילוק נישט צווישען די פערדינסטען, וואס קומען אריין פון שבת׳דיגער אדער וואכענדיגער ארבייט.

זיי זענען פרומע כשר׳ע נשמות, וואס האבען פון בארג סיני נאר דערהערט, אז מען דארף אפּהיטען שבת און זענען געווארען טויב ביי די פסוקים, וואו ס׳רעדט זיך זענען העלפען א ברודער. זיי זענען פאות־און־ציצית־יודען, וואס האבען מורא פאר דער קלענסטער עבירה, נאר טראגען זעהר לייכט אויף זייער געוויסען דעם הונגער־טויט פון טויזענדער יודישע האנד־וועבער, וועלכע זיי האבען בשום אופן נישט געוואלט צונעהמען אויף זייערע פאבריקען, ווען זיי האבען איינגעפיהרט מעכאנישע שטולען.

מיר וועלען טאקע אנהויבען פון אונזערע אייגענע שטריק־וויקלער, פון אונזערע אייגענע געטא־בויער.

ווער עס האט נישט געזעהן דעם לאדזער באלוט, די נעסט פון יודישע וועבער, האט נישט געזעהן קיין קרבנות פון קאפיטאליזם, וואס געהט גלייך מיט יודישען אנטיסעמיטיזם.

אין דער שטאט לאדז זענען פערהאן פאבריקען, געבויט לויט׳ן לעצטען ווארט פון טעכניק, וואו ביי 32 שטולען שטעהט איין ארבייטער, וואו אין א לאנגען זאל פון 67 מעטער אויף 22 (220 ביי 72 פוס) ארבייטען סך הכל 12 מענשען, וועלכע דארפען נאר קאנטראלירען און רעגולירען די מעכאניזמען, די מאשינען. אין דער זעלבער שטאט שטארבען פון הונגער יודישע וועבער אפילו דערמאלט, ווען אין שטאט פעהלען אויס ארבייטער.

מען ארבייט אקוראט צוויי מאל מעהר שטונדען, מען גיט אפ דער ארבייט צוויי מאל מעהר בלוט און שווייס, שטעהענדיג 16 שעה ביי דער ארבייט, און מען האט דאך אויף קיין ברויט נישט און מען געהט בוכשטעבליך אויס.

דער עלענד פון די יודישע וועבער

איך האב אויסגערעכענט מיט א לאדזער ראטה־מאן, אז אין דעם טייל שטאט וואוינט מען 32 מאל געדיכטער, ווי אין קריסטליכען ארבייטער־קווארטאל. דער דירעקטאר פון דער סטאטיסטישער ביורא האט מיר געזאגט, אז אין דעם טייל שטאט איז די שטערבליכקייט די גרעסטע פון אלע איבעריגע געגענדען. עס איז גענוג צו בעזוכען נאר א פאר וואוינונגען, אום באלד צו דערפיהלען דעם ריח פון טויט, פון לאנגזאמען שטארבען און אויסגעהן.

איך האב בעזוכט א צעהנדליג וואוינונגען. אומעטום זעהט מען דאס זעלבע בילד: איין צימער, און אין צימער איינער אדער צוויי האנד־שטולען. אין דעם זעלבינען צימער געפינט זיך א בעטעל מיט א דארען שעניק און א שרעקליך שמוציגע קאלדרע, און אין א ווינקעל שטעהט א פליטע, אויף וועלכער מען קאכט. און אומעטום זעהט מען א כאפטע קינדער, בלייכע, דארע, מיט אומהיינע אויגען, מיט אויסגעקרימטע פיסלעך.

איצט איז אין לאדז כמעט גאר קיין ארבייט נישטא, אבער ביי די האנד־וועבער איז אבסאלוט קיין ארבייט נישטא. לויט די סאמע לעצטע אפיציעלע ציפערען, קומט אויס, אז 6 טעג אין וואך האבען געארבייט צוועלף טויזענד ארבייטער; מעהר פון 32 טויזענד ארבייטער האבען געארבייט ווייניגער פון דריי טעג אין וואך; אכט טויזענד ארבייטער האבען געארבייט 4 טעג, און 9 טויזענד האבען געארבייט 5 טעג אין וואך. אינגאנצען ארבייטסלאזע איז געווען ביז 35 טויזענד ארבייטער.

געוויס איז די לאגע פון די קריסטליכע ארבייטער א גענוג טרויעריגע. און דאך זענען די יודישע ארבייטער זיי שטארק מקנא. ערשטענס, ארבייט דער קריסט אויף דער גרויסער פאבריק, וועלכע שטעלט זיך געוועהנליך אפ שוין נאר צולעצט, ווען דער קריזיס דערגרייכט די העכסטע שטופע. פערקעהרט: דאס קליינע פאבריקעל אדער די האנד־וועבעריי איז געפאלען דער ערשטער קרבן און האט די ערשטע אפגעשטעלט די ארבייט.

דער קריסטליכער ארבייטער פון דער גרויסער פאבריק איז פערזיכערט אין פאל פון ארבייטסלאזיגקייט און בעקומט 17 וואכען שטיצע. דער יודישער ארבייטער איז בעשעפטיגט אין קליינע ווארשטאטלעך מיט ווייניגער פון 5 ארבייטער און איז דעריבער נישט פערזיכערט. דער יודישער ארבייטער הויבט דעריבער אן הונגערן פון ערשטען טאג, וואס ער פערלירט זיין ארבייט.

נאך א זאך: ביים קריסטליכען ארבייטער ארבייט אויך די פרוי, אדער א קינד. אימיצער פון זיי האט אפט ארבייט אין א מלוכה־אונטערנעהמונג, אויף א איזענבאהן, אדער ביי א שטאטישער אונטערנעהמונג, אויף א טראמוואי, אין קאנאליזאציע, וואסער־לייטונג, א. א. ז. עס טרעפט גאר זעלטען, אז אלע מיט איינמאל זאלען פערלירען די ארבייט. ביים יודען טראגט דער פאטער כמעט אליין דעם גאנצען יאך, און פאלט ער, ליגט די גאנצע פאמיליע אין דער ערד.

(המשך קומט).

מענער־היטען
פון מ. קאפּעלושניק
8 קאנסטאנטינער 8
זענען מאדערן און קאנקורענצלאז.

דער נעכטיגער „פרימא־אפּריליס"־טאג

דאס פער׳חושכ׳טע און פער׳דאגה׳טע לאדז האט געמאכט א פרוב זיך אביסעל פרעהליך צו מאכען נעכטען דעם ערשטען אפּריל — אין „פרימא אפּריליס".

מענשען האבען זיך פריוואט אפּגענארט און געמאכט וויצען, אבער די ערשטע פידעל האבען געשפּילט די צייטונגען.

דער „נייער פאלקסבלאט" האט נעכטען געגעבען פאלגענדע פרימא־אפּריל־וויצען און שפּאסען: 1) אז דער קאשטשושקי־דענקמאל וועט איבערגעטראגען ווערען אויפ׳ן באלוטער פלאץ; 2) אז פרעמיער סלאוועק קומט אויף א באנקעט אין דער האנדווערקער־באנק; 3) אז ס׳ווערען אויסגעטוישט דייטשע אקופּאציע־מארקען אויף איצטיגע דייטשע וואלוטע; און 4) אז די אלעקסאנדערער און גערער חסידים געבען 7000 פלאשען וויין אויף פסח, צוליב דעם שלום, וואס איז צווישען זיי געשלאסען געווארען...

ס׳איז פערשטענדליך, אז ס׳האבען נישט געפעהלט קיין נאאיווע מענשען, וועלכע האבען אין דעם אלעם געגלויבט און האבען געהאט אנ׳ענטוישונג.

פאר די אלע ענטשולדיגען מיר זיך. אבער פון דער צווייטער זייט — פארוואס זאלען מיר זיך נישט כאטש אמאל אלע צוזאמען הארציג אויסלאכען ביי די איצטיגע שווערע און טרויעריגע צייטען.

היינט מוז מען שוין ווייטער זיין ערנסט.

אויך אנדערע צייטונגען האבען געגעבען מעהר אדער ווייניגער איינגעגעבענע וויצען. אזוי האט דער „בערלינער טאגעבלאט" געברענגט א פאטאגראפיע מיט א גענויע בעשרייבונג, ווי אזוי מ׳היילט קראנקע דורך עלעקטרישען שטראם פון 1 מיליאן וואלט, און א צווייטען וויץ, אז כדי צו מאכען אנ׳ארט פאר די אויטאס, וואס מעהרען זיך אזוי שטארק אין פאריז, האט מען אויסגעטרוקענט דעם טייך סען.

אנדערע צייטונגען האבען געברענגט פאטאגראפיעס און בעשרייבונגען, אז פון היינט אן וועלען די לאדזער טעלעפאן־אפּאראטען אליין פערשרייבען דאס, וואס מ׳רעדט אין זיי אריין.

די ווארשאווער צייטונגען האבען געשריבען, אז דער לאדזער פאלקס־דיכטער הערשעלע האט געוואונען 150 טויזענד זל. אויף דער לאטעריע און, אז פּולקאווניק סלאוועק איז געווען אויף די שבע ברכות פון אליה׳ קירשבוינס טאכטער.

א לאדזער צייטונג האט איבערגעגעבען, אז דעוועי קומט קיין לאדז אויף א פערזאמלונג אין יודישען סוחרים־פעראיין.

אנדערע ווידער, אז וואלדעמאראס אדער פאלא נעגרי זענען אין לאדז.

אלוא אפּגעפאסט — און איצט ווידער ערנסט.

געדענקט
אין אייערע הונגעריגע ברידער און
קויפט א ברימעל
פון
„תומכי אורחים"

פאסטולאטען וועגען הילף פאר די ארבייטסלאזע
ארבייטער־דעלעגאציע ביי׳ם וואיעוואדע יאשטשאלט

2) א דעלעגאציע פון קאמיטעט צו קעמפען מיט ארבייטסלאזיגקייט און הילף פאר ארבייטסלאזע איז נעכטען אויפגענומען געווארען דורך וואיעוואדע יאשטשאלט. אין דער דעלעגאציע זענען געווען די ה״ה וואלטשאק, נאפּיעראלסקי, מילמאן און דיטקרענער.

די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען דעם וואיעוואדע די רעזאלוציע פון לעצטען מיטינג, אנווייזענדיג, אז די ארבייטסלאזיגקייט וואקסט און די רעגירונג טוט גארנישט, כדי צו לינדערן דעם דעם גורל פון די ארבייטסלאזע.

די דעלעגאציע האט געבעטען דעם וואיעוואדע צו אינטערווענירען ביי דער צענטראלער מאכט וועגען פערגרעסערען די אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע, פערלענגערען די צייט פון די אונטערשטיצונגען, אסיגנירען פאנדען פאר די זעלבסטפערוואלטונגען אויף פיהרען אינוועסטיציע־ארבייטען.

דער וואיעוואדע האט אין זיין ענטפער אנגעוויזען, אז דער קריזיס, וועלכען ס׳לעבט איבער פוילען, פיהלט זיך אויך אין גאנץ איירופּא. ס׳איז אבער פאראן א האפנונג, אז די לאגע וועט זיך בקרוב פערבעסערען.

ווייטער האט דער וואיעוואדע ערקלערט דער דעלעגאציע, אז ער וועט טון אלץ, וואס איז אין זיין מאכט, כדי צו קומען צו הילף די ארבייטסלאזע.

100־ער פאמיליעס ווארטען
אויף הילף
קויפט א אפּצייכנונג
פון
„תומכי אורחים"

10 יאהר טורמע
פאר ערמארדען די געליבטע

(2) נעכטען איז אין קרייז־געריכט פארגעקומען א סענסאציאנעלער פראצעס וועגען ערמארדען א פרוי. אויף דער בעשולדיגונגס־באנק איז געזעסען דער 27־יעהריגער לעאן סטעמפּניאק, וועלכער איז בעשולדיגט געווען אין ערמארדען די 17־יעהריגע העלענא גאדאמסקא.

סטעמפניאק איז געווען שטארק פערליבט אין דער גאדאמסקא. דאס מיידעל איז אבער געווען צו איהם גאנץ גלייכגילטיג. דעם 13. דעצעמבער, 7 אווענד איז סטעמפניאק צוזאמען מיט זיין קאלעגע סטעפאנסקי געקומען אין דער וואוינונג פון דער גאדאמסקא אויף דווארסקא 59.

גאדאמסקא איז נאך נישט צוריקגעקומען פון דער פאבריק. סטעמפּניאק איז צוריק ארויס. 9 א זייגער איז העלענא גאדאמסקא צוזאמען מיט איהר חבר׳טע קראמער אהיימגעגאנגען פון דער פאבריק. אויף עק דווארסקא און מארישינסקא איז סטעמפּניאק צוגעגאנגען צו דעם מיידעל, אויסגעשאסען אין איהר 6 מאל און זי אוועקגעלעגט א טויטע. סטעמפּניאק איז אנטלאפען און געהרובט צו בעגעהן זעלבסטמארד דורך אריינשיסען זיך א קויל אין קאפּ. ער האט זיך אבער בלויז לייכט־פערוואונדעט. אויף צומארגענס איז ער ארעסטירט געווארען.

אויפ׳ן געריכט ערקלערט דער אנגעקלאגטער, אז ער איז געווען שכור און ווייסט נישט, וואס ס׳האט זיך מיט איהם געטון. סטעמפּניאק איז פערמשפט געווארען אויף 10 יאהר טורמע.

די ריכטיגע און פאסענדע משקה
אויף ארבע כוסות און אויף גאנץ פסח
איז וויין און מעה
בורא
כשר לברכת הגפן
צו פערשידענע פרייזען
„בארווין"
מענדל בארנשטיין
לאדז נאוואמיעסקא 30
טעלעפאן 58־210
היט אייך פאר פאלסיפיקאטען!

יודישע מיידלעך

אין א פאנאטישע-רעליגיזער סעקטע

א חברה דעגענעראטן, פסיכאפאטן און סאדיסטן, וואס „דינען גאט" דורך שכרות און ווילדע ארגיעס

איינער פון די ערשטע איז צו שולץ'ען געקומען דער 17-יעהריגער קאליא מאקאראוו, א מיסטיש געשטימטער יונגעל, וואס האט געזוכט „דעם זין פון לעבען", וואס וואלט געוואלט אויסארבייטען פאר זיך א „ריכטיגע און גערעכטיגע וועלט-אנשויאונג"... ער האט געלייענט טאלסטאי'ס פילאזאפיע, ער איז אבער נישט זיכער געווען, צי דאס איז דער אמת'ער אמת... ער ווענדעט זיך מיט זיינע ספקות צום לעהרער. דער לעהרער זאגט איהם, אז טאלסטאי'ס לעהרע פיהרט אויפ'ן פאלשען וועג. די קריסטליכע רעליגיע, ווי זי איז איצט, ווייזט אויך נישט אן דעם אמת'ען וועג פון לעבען. אין גיכען וועט ערשיינען א נייער נביא, וואס וועט ברענגען א נייע ענטפלעקונג דער וועלט... ביסלעכווייז גרופירט ער ארום זיך יונגלעך און מיידלעך, מיט וועלכע ער פיהרט שמועסען אין זעלביגען גייסט.

דערנאך הויבען זיך אן ביי שולץ אין הויז ספיריטיסטישע סעאנסען. דא הויבען זיך גלייך אן צו געשעהן וואונדער: עס פליהען טעלער, ס'קלאפען זיך איינע אן די אנדערע טעפלעך און פענדלעך, עס עפענען זיך טירען און פענסטער און עס ווערען ארויסגערופען גייסטער פון לאנג פארשטארבענע מענשען. און נישט פון אבי וועלכע, נאר טאקע פון טאלסטאי'ען, פון דאסטאיעווסקי, פון פויפסט פיוס דעם 9-טען און נאך אזעלכע געהויבענע גייסטער. אויף איינעם פון די סעאנסען פרעגט מאקאראוו דעם גייסט פון טאלסטאי, וואס דענקט ער איצט פון זיין אייגענער לעהרע? דער אלטער גראף ענטפערט טרויעריג, אז ער האט דעם גאנצען לעבען אליין געלעבט אין טעות און פארפיהרט אנדערע, פאר וואס ער האט איצט אויסצושטעהן געבערנע ליידען. זיין נשמה געפינט קיין תיקון נישט... דאסטאיעווסקי פלעגט שטענדיג אנהויבען זיין שמועס פון יענער וועלט מיט דער ווענדונג: „וואס ווינשט איהר, מיינע הערען"? אדער: „מיט וואס קען איך אייך דינען"? — גאר ווי א העפליכער פריקאזטשיק אין א גאלאנטעריע-קראם...

אויף דער נאאיווער און מיסטיש געשטימטער יוגענד האט עס געמאכט א געוואלטיגען איינדרוק. אז די טעלער פליהען מיט דער הילף פון דמיטרי'ס ווייב מארגא, וואס ציהט אין צווייטען צימער פאר א שטריקעל, און, אז די פערשידענע שטימען פון די גייסטער איז די פערענדערטע שטימע פון דעם גוטען אקטיאר דמיטרי שולץ — דאס האט דער גלויביגער און איינגעגלויבטער יונגווארג אפילו נישט געקענט איינפאלען.

אין גיכען הויבט ער אן צו פרעדיגען זיין נייע רעליגיע, וואס איז א ווינעגרעט, א געמישעכץ פון אלטען טעסטאמענט, פון נייעם טעסטאמענט, פון קאראן, פון די קאטוילישע פאטערס און פון וואס פאר א רעליגיעס איהר ווילט אליין. די נייע תורה ווערט פערשריבען אין א מין עוואנגעליום. אויסער דעם פערשרייבט ער מסורות — וועגען פערשידענע פראגען פון מאראל, זיטליכקייט, יושר און ד. גל.

ווען די שולע ווערט איבערגעפיהרט פון דעם שטעדטעל יורינא קיין ניזשני נאווגאראד, ווערט די צאהל פון זיינע נאכפאלגאר גרעסער. אויסער די שילער פון דער שולע ווערען ארייגעצויגען אויך זייטיגע מיטגלידער פון דער יוגענד.

די ערשטע פון די זייטיגע, וואס האט זוכה געווען צו געניסען פון דער נייער לעהרע, איז דוקא געווען א יודיש מיידעל, העלענא אבראמאוויטש, א טאכטער פון אן אפטייקער. שפעטער האט העלענא צוגעצויגען אין דער סעקטע איהר שוועסטער מערי, און מערי האט אריינגעבראכט איהר חבר'טע אידא ניימאן.

ווי קומט א יודיש מיידעל אין א קריסטליכער רעליגיעזער סעקטע? איז דאס טאקע די מעשה, וואס זי איז א קנאפע יודישקע. א פנים — א יודישער, א נאז — א יודישע, האר — יודישע, געקרייזעלטע, אויגען — יודישע, אומעטיגע, א שמייכעל — א יודישער, א רחמנות'דיגער, אויסערליך — יודישליך אויף אלע הונדערט פראצענט. נאר אינערליך — נישט יודיש. א חומר א יודישער, א נשמה — א קריסטליכע... דאס האט די אלטע ניאנקע איהרע, אליין א פרומע קריסטין, דערצויגען אין העלענא'ן אזא פרומע קריסטליכע נשמה. פון קליינוויז אויף האט זי געפיהרט דאס קינד אין קלויסטער, דערצעהלט איהר כסדר פרומע מעשיות וועגען הייליגע. געשטעלט זי אויף די קניה און געלערענט „גאטעלע" בעטען, געצלמ'ט זי פאר'ן שלאף, מיט איין ווארט, געהאדעוועט א כשר'ע קריסטליכע נשמה, ווי זי אליין.

העלענא, בטבע זעהר א נערוועזע און עמפפינדליך קינד, האט דאס אלץ אויפגענומען זעהר קרענקליך: ווי נאר זי האט זיך אויסגעלערענט לייענען, האט זי זיך גלייך גענומען צום עוואנגעליום, זי האט געלייענט „זשיטיא סוויאטיך" (דאס לעבען פון די קלויסטער-הייליגע), זי האט פערגאסען ביטערע טרעהרען איבער די לעבענס-בעשרייבונגען פון די „וועליקאמוטשעניצעס" (מארטירערינס פאר דער אמונה) און האט זיי מקנא געווען, וואס זיי האבען זוכה געווען צו אזא רעכטזעליגען לעבען און גלארייכען מארטירערטויט.

איבעריגענס האט זי אויך פערגאסען טייכען טרעהרען איבער די ליידען פון א העלדין אין א ראמאן אדער אויף דער ביהנע...

אויף אזא קרענקליכער און עמפפינדליכער נאטור האט די נייע לעהרע, די ערשיינונג פון די „גייסטער", די געהיימנישפולקייט, די שטרענגע קאנטספיראציע, מיט וועלכע דאס געהערען צום נייעם „גלויבען" איז געווען פערבונדען, די פייערליכקייט און צערעמאניעס, מיט וועלכע דמיטרי פלעגט אפריכטען די תפלות אין זיין ניי געגרינדעטען „אלאינציגען טעמפעל" — געמאכט אן אונגעהויערען איינדרוק. העלענא ווערט איינע פון דעם נייעם „נביא'ס" סאמע פאנאטישסטע נאכפאלגער.

נאך מעהר פערשטארקט זיך דער בונד, ווען זי פערליבט זיך שטערבליך — און וועניגער ווי „שטערבליך" איז ביי אזעלכע נאטורען נישט פארהאן — אין דעם „נביא'ס" ברודער הענריך און האט מיט איהם חתונה.

(ציים) (סוף קומט)

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קרענקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 7—4 אוונד.

לאדזער קאמעראל-טעאטער „ארט" אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל
ליטעראר. לייטער: משה בראדערזאן. דירעקטאר: יוכת מטרוגאטש.
קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן
היינט, מיטוואך און מארגען, דאנערשטאג, צוליב די גאסטשפילן אין בידגאשטש און אין גרודזיאנדוש, ווערט נישט געשפילט
פרייטאג, 9.30 אוו. פו, 1—3 זל., שבת — 2 פארשטעלונגען: אנהויב 8 און 10 א זייגער אווענד פון 1 ביז 3 זל. ס'ווערט געשפילט
„גאלד און זילבער" / 16 שלאגער-נומערן 16
פראגראם: 1) קום לאמיר זיך... 2) באגעגעניש, 3) וואכן-שאטענס, 4) יודישיודיש, 5) ואיג-באם, 6) הער מיין שיין מיידעלע, 7) על נהרות בבל, 8) נאכן משאלענס, 9) זיין הויקער. 10) עצה'לע, 11) מענטש-מאשין, 12) מאנאלאג, 13) קום מיט צרות, 14) שפאניש, 15) משה'לע, 16) היינעלעבט.
קאנפראנסיער: נ. רייכענבערג. גארדעראבע נישט פערפליכטענד.
בילעטען צו בעקומען יעדען טאג פון 11—1 מיטאג און פון 5 נאכמ. ביי דער קאסע פון טעאטער.

זעה „נייער פאלקסבלאט" נומער 78.

די ליבע ברענגט אלעס...

א זוהן פון א פראנצויז איז זיך מגייר און האט חתונה מיט א יודיש מיידעל

פאריז, אין זאל „לוטעסיא" איז די טעג פארגעקומען די חתונה פון א יונגען פראנצויז, וועלכער האט זיך מגייר געווען צוליב א יודיש מיידעל. דאס יודיש מיידעל, א טאכטער, פון א בעקאנטען שיך-פאבריקאנט אויפ'ן בעלוויל האט מיט א צייט צוריק זיך בעקענט מיט א יונגען פראנצויז, א זוהן פון א קאפיטאל-אגענטימער און זעלבען האט די יונגע מענשען זעהען לאנג ארומגעגאנגען, פריהער נאך כמעט אלס קינדער, שפעטער אלס עלטערע, און מען האט אנגעהויבען צו רעדען וועגען ערנסטע זאכען. נאר דא האבען ביידענס עלטערן זיך קעגענגעשטעלט. די פראנצויזישע עלטערן האבען געפאדערט פונ'ם זוהן, ער זאל איבעררייסען מיט דער יודישער טאכטער, די יודישע עלטערן האבען געשטעלט אלס ערשטען בעדינג: — מגייר זיין זיך! — עס האט נאך לאנג געצויגען זיך די געשיכטע, און צום סוף האט די ליבע גובר געווען דער יונגער פראנצויז האט נישט געקוקט אויף זיינע עלטערן און איז אריבער צום יודענטום.

די טעג איז ענדליך פארגעקומען די חתונה אין שוהל גופא האט מען געשטעלט די חופה, דער חתן האט זיך איינגעהילט אין א גרויסען טלית און פרום און הויך געזאגט דעם הרי את... פון חתנ'ס פאמיליע איז בלויז געווען איינע פון זיינע מוהמעס.

ביינאכט איז אין זאל „לוטעסיא" פארגעקומען די חתונה. דעם חתנ'ס מאמע האט געשיקט דער כלה א שעהנעם רינג. דאך אויף דער שמחה איז קיינער פון זיין משפחה נישט געווען. די חתונה איז געווען זעהר א פרעהליכע. די יונגע מענשען זענען געווען גאר גליקליך. בלויז דער חתן האט געהאט אביסעל אומעט אין די אויגען: — צו האר בען די גאנצע פאמיליע אין פאריז און קיינעם נישט האבען אויף דער חתונה! — דאך זיינע יודישע פריינד (און א עלכע האט ער א סך) האבען איהם ארומגערינגעלט מיט גוטער איבערגעגעבענער פריינדשאפט. צום סוף האט מען געזאמעלט א נעדוויסע סומע געלד פאר די נעליטענע אין דרום-פראנקרייך און אויך פאר דער קינדער-קאלאניע, און דער ערשטער, וואס האט געגעבען אויף דער קינדער-קאלאניע, איז טאקע געווען דער... חתן אליין..

נאר א מוטער-הארץ בלייבט דאך פארט א מוטער-הארץ, די קריסטליכע מוטער האט נעכטען שוין געבעטען דעם זוהן, ער זאל ברענגען די שנור און שטוב אריין. עס איז אלזא צו האפען, אז אלעס וועט זיך אויסגלייכען.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאראוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעפמעניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—6

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעמט אן פון 8-$9\frac{1}{2}$ פריה און פון 3-$4\frac{1}{2}$ נאכמ.

יענטע מוז נויטיג וויסען...

(שטיפערייל)

פון ב. קאווענער.

— מענדעל, איך וויל וויסען וויפיל פאליסען דו האסט.

— וואס עפעס איז מיטען דערינען?

— וואס ארט דיר, אז דו זאגסט מיר וואנען? ס'קאסט דיך געלט?

— איך געדענק נישט!

— דו געדענקסט יא!

— דאכט זיך, אז איך האב פינף פאליסען, און אפשר זעקס.

— און וויפיל קאמפאניעס ביזטו אסעקורירט?

— אין דריי.

— וויפיל בעטרעפט עס?

— איך קאן נישט געדענקען.

— קענסט דאך איבערקוקען די פאליסען!

— אבער וואס האסטו מיך. פלוצים. גענומען דרייען א ראשעק וועגען די פאליסען? עפעס איז דאר דער מעהר מיט מיר.

— נארנישט איז דער מעהר.

— יענטע, דו בלאפסט; דו זאגסט מיר נישט דעם אמת!

— ס'איז נאר נישט, מענדעל, נאר גישט, טראכט נישט אויס אויף מיר זאכען.

— יענטע, איך קאן דיך אויסגעבוגרען; שוין צייט, אז איך זאל דיך פערשטעהן; שוין 33 יאהר, מי....

— אז דו וועסט מיר ענטפערען אויף מיין פראגע, וועל איך דיר זאגען, וואס איך מיין; וואס איך ביי דיר אויסען.

— אויב איך האב נישט קיין טעות האב איך סינף פאליסען.

— וויפיל בעטרעפען אלע פאליסען?

— וואס מיינסטו?

— איך מיין גאר פשוט; ווען דו זאלסט היינט מארגען, פערמאכען א־אויג אויף אלעמאל, וויפיל וועל איך קריגען?

— דאס געדענק איך נישט.

— וויל איך טאקע, אז דו זאלסט צונויפרעכענען.

— וואס עפעס איצט, היינט, שוין?

— איך טראכט שוין וועגען דעם זעהר לאנג, נאר איך האב זיך אלץ פערגעסען; איך...

— יענטע, לאז מיך היינט אפ, איך האב היינט א שטיקעל יום-טוב ביי הורוויטשען, זייער א זוהן ווערט בר-מצוה, מאכט ער א שיינעם פיבוד, מיט ווין און בראנפען און א קאנצערט; א בעריהמטער חזן וועט דארט דינגען און זיינע א יונגערע שוועסטער, זעהר א שעהן מיידעל, זעט טאנצען און עס וועט אויך זיין א הומאריסטישער פארלעזער, וויל איך זיך היינט נישט דרייען א קאפ מיט אויפזוכען די פאליסען און אויסרעכענען וויפיל דו זעסט האבען, ווען איך וועל „געהן א נאנג". לייג עס אפ אויף מארגען, עס ברענט נישט!

— מארגען וועל איך פערגעסען.

— איך וועל דיך אליין דערמאהנען.

— אויב דו זאגסט עס מיר צו, איז גוט, מענדעל!

— איך זאג עס דיר צו; דו ווייסט דאך, אז... איצטער וויל איך יענטע, אז דו זאלסט זיך אויספוצען אין דיין שענסטער קלייד און געהן מיט מיר צו בתים איך געלאדען.

— און ווער זעט בלייבען אין הויז?

— די קינדער; אייזיק און פייגעלע; ווי דארפען זיך לייגען פרה שלאפען, איז גלייכער פאר זיי צו בלייבען אין הויז.

— וואסער קלייד זאל איך זיך אנטאן? איך וועל זיך אנטאן דאס גרינע קלייד.

— זאל זיין ס'גרינע!

— זאגט אבער די מאדאם עט'ננער, אז דאס גרינע פאסט מיר נישט; איך זעה אויס אין איהר ווי א פוילישע גויע.

— טא טו זיך אן ס'שווארצע; נישטא קיין שענערס ווי א שווארצע קלייד אויף א יודישער שמחה.

— שווארץ איז דאך אבער טרויער, און טרויער האב איך פיינד; איך דענק אנטאן דאס געלע.

— טאקע א שעהנער קלייד!

— זאגט אבער די שאפערא וויטש, אז דאס קלייד מאכט מיך מיט צעהן יאהר עלטער.

— טא געה אין גאנצען און א קלייד!

— הויבסט שוין אן מיט דיינע וויצען?

— עס קומט דאך אנדערש נישט אויס! נישט ס'גרינע, נישט ס'שווארצע, נישט ס'געלע.

— האב איך דאך א טונקעל בלויע אויך.

— טא טוט מען אן די טונקעל בלויע אויך.

— איז זי אבער נישט מאדיש.

— ווייסטו וואס, יענטע, פערדרעה זיך דיר דיין קאפ, נישט מיינעם! איך דארף אין זינען האבען אזעלכע פוסטע זאכען!? געה יא, געה נישט; איך פרעג ביי דיר אויך נישט, וואס פאר אנצוג צו טראגען.

— דו ביזט דאך א מאנספיל, וואס גלייכסטו מיך צו צו זיך?

ווי עס זעזט אויס, יענטע, וועל איך שוין געהן אהן דיר.

— דו וועסט שוין גאר נישט געהן; אז יענטע וועט נישט — איז נישט!

— טא טו אן א קלייד און קום; די צייט שטעהט נישט; מיר דארפען נאך צוגעהן צו דעם טראמוואי און פאהרען א האלבע שעה און יודישע צוגעהן א זעקס ארער זיבען גאסען.

— ווען האט דיך הורוויטש געהייסען קומען?

— וואס באכט עס אויס?

— איצט איז ערשט זיבען א זייגער.

— און ער האט געהייסען קומען זעקס, און ביז מירן אהינקומען וועט זיין 10... דו דארפסט זיך נאך אנטון און וואשען און אביסעל צופוצען...

ווייסטו וואס, יענטע, בלייב אין הויז, געה נישט; איך וועל זאגען, אז דו האסט די גריפע; די בעסטע זאך....

מענדעל! איך וויל נישט דו זאלסט מיך מאכען פאר א קראנקע, אז מען זאגט זעקס, מיינט מען נייין אדער צעהן. דאפסטו נישט פליהען; פון איידלענעס קומט קיין גוטס נישט ארויס!

— טא מאך א סוף!

— טא זאג מיר וואס פאר א קלייד איך זאל אנטון; איך קאן דאך נישט געהן צווישען מענשען אנגעטאן ווי א שלעפערקע.

אט אזוי ווי א זהר העריט, האט זיך יענטע געגעגעמען צייט, און אז זי איז שוין ווי עס איז פארטיג געווארען, זיך צוגעפאסט דאס ריכטיגע קלייד מיט די ריכטיגע שיך און זאקען. און בין מיר זענען אהינגעקומען שוין געווען א פירטעל נאך עלף; די געסט זענען שוין נישט געווען און דער בעל שמחה אליין מיט זיין פרוי האבען זיך שוין געקליבען געהן שלאפען. דער יום-טוב האט זיך טאקע אנגעהויבען זעקס און זיך געענדיגט האלב עלף; מיר זענען באלד אוועק צוריק אהיים...

ויצענדיג אין טראמוואי, האט מיר יענטע א מארע געטון: „מענדעל, פערגעס מיר נישט צו זאגען אויף וויפיל דו ביזט סטראכירט; איך מוז דאס וויסען"....

—:8:—

בעמיהונגען פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער
געגען אימפארט פון סאוויעטישע סחורות קיין לאדז

א שטארקען רושם אין לאדז האט געמאכט די ידיעה, אז סאוויעטישע האנדעלס-פארשטעהער האבען פארגעלעגט לאדזער הורטאוויקעס רוסישע מאנופאקטור-סחורות אויף נידריגערע פרייזען, ווי די סחורות זענען אין לאדז.

פון גוט אינפארמירטע קרייזען דערוויסען מיר זיך פאלגענדע איינצעלהייטען וועגען דעם ענין. קיין לאדז איז מיט א געוויסער צייט צוריק געקומען דער פארשטעהער פון דער רוסישער האנדעלס-מיסיע אין ריגע ה' קאזאצקי און פארגעלעגט עטליכע לאדזער סוחרים רוסישע סחורות אויף גינסטיגע בעדינגונגען און פרייזען. דער ענין שטעלט זיך אין איצטיגען מאמענט נישט פאר אזוי שרעקליך און קען נישט זיין קיין סיבה פון בעאונרוהיגונג, ס'וואלט אבער געקענט זיין א פרעצעדענס אויף דער צוקונפט מיט גרעסערע טראנספארטען און דאס וואלט געווען פשוט אנ' אומגליק פאר דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטרי. ס'האט זיך דערווייל געהאנדעלט וועגען רוסישע מוסלינען און קאפ-טיכלעך.

די לאדזער האנדעלס-קאמער האט צוליב די דאזיגע ידיעות אפגעהאלטען א זיצונג פון פרעזי-דיום און ס'איז בעשלאסען געווארען צו אינטער-ווענירען ביי דער רעגירונג, אז זי זאל זיך אקע-גענשטעלען די פרובען פון טראנזאקציעס מיט רו-סישע טעקסטיל-סחורות אין לאדז. צו דעם צוועק איז טעלעפאניש בעשטעלט געווארען א קאנפערענץ ביים האנדעלס-מיניסטער. צו דער דאזיגער קאנ-פערענץ פאהרט ארויס דער פרעזעס פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער קאנסול ראבערט גייער.

דעלעגאט פון קרן תל-חי אין לאדז

(—) דער ווארשאווער צ. ק. פון קרן תל-חי אין פוילען האט דעלעגירט קיין לאדז זיין מיט-גליד ה' וועליטשקער, וועלכער דארף ארגאניזירען די ארבייט פאר'ן קרן תל-חי אין לאדז.

ה' וועליטשקער איז שוין געקומען קיין לאדז און צוגעטרעטען צו די ארגאניזאציאנס-ארבייטען.

אונטערשטיצט דעם היינטיגען
אפציינונגס-טאג
פון
„תומכי אור חיים"

„דער אנטיסעמיטיזם און זיין פסיכא-לאגישער און היסטאר. גרונדלאגע"

אויף דער דאזיגער טעמע וועט ד"ר ה. אר-מיאן האלטען היינט, 8 אין אוונט, א פארלעזונג אין לאקאל פון „וויזא".

מאנטאג, דעם 7 ד. ח. 8 אין אוונט — אנ'-אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון די „וויזא" מיטגלידער.

לאדזער פעראיין אין פאריז שיקט הילף פאר די פער-ארימטע יודען אין לאדז

„פ. ה." איז מודיע:

דער קאמיטעט פון פעראיין פון לאדזער לאנדס-לייט האט אפגעהאלטען א ספעציעלע זיצונג און בעטראכט דעם פארשלאג וועגען ארגאניזירען אין פאריז א זאמעל-אקציע פאר די פערארימטע יודען אין לאדז. דער קאמיטעט האט בעשלאסען אנ-צוהויבען באלד די אקציע און זי אדורכפיהרען נאך פאר פסח, בכדי צו קאנען אפשיקען קיין לאדז א גרעסערע סומע געלד אויף יום-טוב.

דער פעראיין פון לאדזער לאנדסלייט האט שוין געמאכט א זאמלונג צווישען די מיטגלידער און בכלל צווישען די לאדזער יודען. די אקציע פון לאדזער פעראיין ווערט אומעטום וואַרים אויפגענומען און בעגריסט. עס איז צו האפען, אז די פיל לאדזער יודען אין פאריז וועלען זיך אויך וואַרים בעטייליגען אין דער אקציע, גע-דענקענדיג וועגען דער גרויסער נויט און פשוט הונגער, וואס הערשט איצט צווישען די יודען אין לאדז.

דער פעראיין פון לאדזער לאנדסלייט האט אויך בעשלאסען צונויפצורופען צו דעם צוועק א גרויסע פערזאמלונג.

מודעה לאפרושי מאיסורא.

דאס הפקרות איז זעהר גרויס, מ'ברויך שהייען אויף דעם גרויסען מכשול הרבים פון איסור חמץ בפסח דורך פערשידענע ערמות ורמאות מיט הילף פון מכלומרשטע דיינים, וואס די גמרא זאגט אויף זיי רבים חללים הפילה.

א) די מאשין-מצות, וואס ווערען פאבריצירט אין לאדז, זענען חמץ גמור. מ'ברויך צו מאכען א שטר מכירה, זאגט טאר מען זיי נישט אפילו האלטען פסח אין אייגענעם רשות, און בכלל איז א איסור הקדמונים אין פוילען אויף מאשין מצות.

ב) מצה אויף רייבעכץ מוז זיין בהכשר, ווי סתם מצות, ליידער איז דאס הפקרות גרויס. עס איז קיין שום רייבעכץ אונטער דער השגחה פון רבינאט און אלעס בלויז חמץ. דער זגערזשער רב איז מודיע, אז אין זגיערזש פאבריצירט מען חמצדיגע מצות אויף רייבעכץ קיין לאדז מיט געפעלשטע הכשרים.

ג) א מחלל שבת, ד.ה. ווער עס האלט אפען דאס געשעפט שבת אדער יו"ט, האט בכלל נישט קיין נאמנות אויף כשרות בפרט פסח, וואס איז במשהו, טאר מען נישט ביי אזעלכען קויפען אלס כשר קיין עסנווארג אדער געטראנק.

ד) מיר טראגען נישט קיין שום פעראנטווארט-ליכקייט אויף קיין שום לעקיך-געבעקס, מאקארא‎נען און צוקערווארג, סאיז אהן השגחה פון ראבינאט.

ה) זאלן ברויך האבען יעדער זעקעל א הכשר פון ראבינאט מיט שטעמפעל.

לאדזער ראבינאט

א פראווינצער צוזאמענ-פאהר אין לאדז

(—) זונטאג איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון אלע פראווינצער פעראיינען פון אנגעשטעלטע און קאמונאלע, און אינסטיטוציעס פון עפענטליכען נ. ברויך. מיט א בעריכט רעפעראט וועגען דער טעטיגקייט פו'נ'ם קרייז פעראיין איז ארויסגעטרע-טען ה' וואידאן און נאכדעם דער סעקרעטאר יאר-דאן. מיט א רעפעראט וועגען דער פאליטישער לאגע איז ארויסגעטרעטען דעפוטאט קאוואלסקי. נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווא-רען אויסצודריקען א דאנק דעם הויפט-ראט פון פ.פ.ס. פאר דעם אפהיטען די אינטערעסען פון די ארבייטענדע מאסען. ארויסשיקען צוויי פערעה-רונגס-דעפעשען דעם מארשאלעק דאשינסקי און דעפוטאט דיאמאנט צו זיין 70-יעהריגען געבורטס-טאג.

נאכדעם איז געוועהלט געווארען א קרייז-פערוואלטונג, אין וועלכער עס זענען אריין די ה"ה וואידאן, יארדאן, יאראשעק, טשערווינסקי, מאש-טעלאזש, קאוואלסקי, ביאלעק און קריאן, יאזשאמ-בעק (פון טשענסטאכאוו), באנאשאק (פון קאליש), דאבראוואלסקי (פון טאמאשאוו), קודיבארען לו-טשיק (פון פיעטריקאוו).

ערב נייע סיים וואהלען

(ענדע פון דער 1. זייט).

רען ארויסצוגעבען א.אנ' ארוף צום פאלק וועגען דער לאגע אין לאנד.

הגם מיט זאמלען די אונטערשריפטען אויף דער פעטיציע האבען זיך פערנומען בלויז די „צענטראלעוו"-קרייזען האבען זי אונטערשריבען אויך ענדעקעס, וועלכע האבען דערביי געשטעלט א בעדינג, אז אויב די אויסערגעוועהנליכע סעסיע וועט פארקומען, זאל אויפ'ן טיש געבומען ווערען דער ענין טשעכאוויטש.

ס'איז אבער כמעט מעהר ווי זיכער, אז די אויס-סערגעוועהנליכע סעסיע וועט נישט פארקומען, און אז דער סיים וועט פריהער פונאנדערגעלאזט ווע-רען, איידער מ'וועט איבערגעבען די פעטיציע. מ'האלט עס איבעריגענס אויך נישט פאר קיין סוד, און מען בערעט זיך ווי-אזוי מען זאל אהן דעם סיים רעטיפיצירען דעם פויליש-דייטשען האנדעלס-טראקטאט.

מען גיט אויך איבער, אז אין די רעגירונגס-קרייזען גרייט מען זיך שוין שטארק צו די נייע וואהלען. וועגען דעם איז אויך גערעדט געווא-רען אויף דער היינטיגער קאנפערענץ צווישען מארשאל פילסודסקי און דעם נייעם פרעמיער. מ'זאל דארט האבען גערעדט וועגען עווענטועלע ענדערונגען אין דער רעגירונג, און וועגען דעם בעשטימען דעם פרעזעס פון דער בודזשעט-קאמיסיע דעפ. בירקא אלס א וויצע-פרעמיער מיט א רעסארט — פאר ווירטשאפטליכע ענינים. מאר-גען, מיטוואך, וועט דער פרעמיער סלאוועק אפי-ציעל בעזוכען דעם סיים מארשאלעק דאשינסקי און אויך דעם קלוב פון די סיים-זשורנאליסטען.

*

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער פויערים-פארטיי זענען אנגענומען געווארען שארפע רעזא-לוציעס געגען דער נייער רעגירונג, און ס'איז בעשלאסען געווארען רופען צו א פעראייניגונג די דריי בעזונדערע גרופירונגען: „פיאסט", „וויזוואלעניע" און פויערים-פארטיי.

*

דער לייטער פון פינאנץ-מיניסטעריום מאטא-שעווסקי האט פונאנדערגעשיקט א צירקולאר צו אלע מיניסטעריומס, אז עס זאלען דארט דורכגע-פיהרט ווערען גרויסע אָשפארונגען, און ס'זאל אויסגעגעבען ווערען נאר א טייל פון די סומען, וואס זענען געווארען אנגענומען אין בודזשעט. דער צירקולאר זאל זיין א רעזולטאט דערפון, וואס די הכנסה פון דער רעגירונג איז לעצטענס שטארק געפאלען.

ציהונג פון דער לאטעריע
5-טע קלאס. 23-טער טאג

5,000 104314 117385 201552

3,000 43708 133557 140577 149253 179032 184855.

2,000 106147 106790 153945 166356 188343 198246 201039.

1,000 21588 22784 43162 69930 75139 86393 95035 96464 106678 119289 124590 140413 147778 148296 149968 156998 164162 173952 188154 202099 204005 204674.

600 13705 19727 30613 31556 37386 49937 53642 57085 58747 64767 66442 69722 86572 92481 97818 102024 117703 120779 140071 141315 164452 183873 191968 194226 198355 203880.

500 3045 3278 3415 4101 7540 7877 8021 9597 9894 10081 10427 12225 12373 13141 13361 15147 16386 16893 17289 17360 20510 21064 21282 22152 25587 25903 26225 28216 29525 30642 32389 32874 34781 35926 38740 38884 41510 42517 45757 48449 49870 50534 50907 51522 53003 58299 59399 60851 60906 61577 62737 62862 63555 63851 64384 64941 66823 68360 69976 70539 70953 71199 71390 73850 75614 76213 77523 86021 86921 87022 89409 90411 91200 91309 92569 93692 94599 96236 97019 97045 99570 107917 111546 112061 112427 117119 118005 118251 118758 121758 124391 128416 128807 130312 131577 135820 135847 136757 137494 141901 142467 142701 143796 144422 144731 145663 147430 147886 147946 149973 150439 151426 151451 153371 155354 157036 157328 159431 159990 160822 160856 161069 161125 161186 161463 161474 162258 162594 162897 163903 165667 167078 170689 171092 171467 172428 173766 173940 174824 182940 183085 183771 184627 184688 186005 186205 187169 187937 188589 190342 191612 192128 192319 192726 194441 195609 196212 199471 199803 201061 201655 201786 202245 202368 203634 205416 205825 206219 206435 208246 208372.

250
14 28 114 21 66 200 388 452 58 80 85 93 502
72 74 94 613 67 748 98 883 901 48 69 1008 63
110 41 89 209 81 327 37 453 792 2079 216 474
549 62 605 747 845 922 27 3062 172 215 306 87
402 25 673 788 4050 55 120 63 250 312 574 89
953 5059 160 216 57 381 411 72 545 6016 163
350 80 411 36 511 67 659 837 78 7093 191 342
471 526 614 55 702 890 945 47 8206 34 94 99
322 50 88 445 69 71 85 677 753 877 9134 68 250
350 403 43 59 550 612 733 883 93 10048 164
366 428 559 605 751 908 44 11204 17 56 65 313
438 81 767 79 838 58 12050 101 85 341 43 80
771 75 13432 512 87 710 45 72 821 75 80 986
14024 211 341 402 3 518 655 838 53 914 25 61
15056 74 138 371 430 41 550 75 735 94 921
16029 78 149 229 96 467 82 527 639 763 72 82
836 17008 219 51 97 573 618 743 97 949 88
18275 343 92 462 529 672 790 865 95 940
19005 11 32 63 119 404 20 57 91 735 964 20067
178 215 66 368 418 35 553 91 636 38 822 61
932 39 21026 94 305 75 460 549 64 652 715 75
800 9 44 974 22080 294 493 676 97 970 23011
22 135 41 78 228 557 643 54 787 826 84 936
24002 52 124 307 13 505 512 580 723 826 90 971
73 84.
25003 24 240 80 734 962 70 72 26067 105
54 58 234 544 46 826 41 87 27188 314 39 509
80 617 86 728 75 94 813 918 28013 93 158 99 379
408 513 82 627 724 29066 181 57 224 36 64 812
56 486 99 548 84 605 837 985 30021 37 64 69
83 102 262 425 522 633 85 823 45 968 31092
194 233 77 88 333 49 406 99 588 635 785 936
32336 40 406 523 660 771 86 856 92 33013 29
46 98 365 95 563 757 945 34340 73 93 410 524
33 702 89 91 35074 223 24 27 49 56 328 428
530 59 62 649 742 59 74 957 36065 118 19 247
416 416 92 583 612 25 714 892 37123 257 88 388
61 94 567 665 828 38082 69 189 96 253 78 353
56 81 98 421 73 99 522 712 806 15 87 923
39043 125 461 95 555 636 857 925 70 40211 67
400 582 600 777 943 55 63 41032 41 186 224
326 72 617 30 44 748 73 855 96 42035 53 115
220 301 208 46 529 637 77 80 772 859 43016 60
96 291 400 531 50 97 723 26 806 89 921 44077
138 222 53 81 340 446 56 63 64 82 599 666 83
84 713 44 898 908 14 41 50 45376 78 403 500
829 972 46009 32 36 65 141 472 86 695 727 32
885 47060 82 127 53 255 510 773 48183 205 32
39 55 679 737 800 49192 99 209 41 455 524 629
764 987 89.
50000 1 117 30 270 379 93 98 436 73 638 777
854 996 51010 48 149 70 85 257 388 554 56 831
52 76 930 52131 339 458 500 643 914 88 53038
128 39 50 262 71 338 486 541 62 93 706 40 57
72 89 806 54001 378 446 502 41 56 85 643
55115 212 74 358 536 629 31 772 81 818 900 56
56029 288 334 512 27 35 642 719 52 852 958
57002 239 356 426 70 638 58 747 79 94 817 58027
159 85 294 315 570 76 619 54 772 811 918 36
59258 63 383 527 673 715 37 73 909 60463 83 626
826 41 900 58 61074 223 64 87 316 428 88 503
82 776 93 94 959 68 78 62077 114 86 310 53
435 669 734 814 23 926 48 63098 99 137 238 322
420 44 652 80 87 89 721 26 826 921 64032 49 160
210 24 57 373 95 502 91 790 935 65017 92 207
88 91 851 457 74 93 519 87 607 15 759 885 94
946 66096 396 446 802 47 51 82 96 67070 141
487 501 35 73 97 742 51 68006 8 11 60 259 320
54 61 99 407 67 71 529 73 759 95 868 917
69045 146 356 431 99 904 70017 40 272 78 92
420 61 84 640 67 91 768 74 901 47 54 63 68 90
71081 183 353 62 405 99 503 674 719 23 67 860
996 72054 354 67 420 39 70 795 933 73003 76
145 224 497 504 38 51 59 63 616 75 93 780 85
823 919 74035 71 131 77 266 368 662 91 809 47.
75121 248 68 302 37 723 32 822 935 76010 82 207
417 764 839 61 967 77001 217 22 61 313 63 468 70
511 638 42 49 52 829 70 76 97 78022 71 217 36 51
78 302 94 98 476 85 578 94 669 704 29 58 85 840 89
79022 29 344 420 505 66 84 645 713 80379 96 420
725 859 948 58 97 81029 34 71 224 63 572 668 703 87
99 809 959 82090 129 30 61 81 231 547 737 71 983
83199 301 61 407 94 503 94 897 84291 419 66 921
58 85017 19 115 36 202 8 0 94 386 477 656 769 88
86009 82 192 279 446 48 591 656 821 97 982 87005
76 111 16 19 69 324 75 412 536 93 99 654 85 91 711
94 817 72 88055 166 88 342 479 85 614 81 926 55
89112 225 90 404 587 603 57 60 792 897 90022 145
367 423 54 527 89 694 727 38 97 91005 101 18 80
391 706 27 92041 56 146 226 414 91 591 673 723 35
824 93009 124 36 84 277 341 410 548 747 94 94203
301 476 556 654 710 11 95194 214 353 93 625 82 817
921 96045 295 357 75 77 441 68 528 651 750 79 941
97015 62 168 371 455 534 62 621 860 98000 46 93
119 33 550 78 861 91 962 99022 87 109 52 79 92 319
30 63 562 63 610 61 802 983.
10059 116 280 313 50 98 475 93 96 727 823 66 919
101193 214 17 533 602 763 824 56 67 80 98 102159
76 201 301 72 435 563 647 48 874 965 103027 36 57
94 223 64 369 407 53 648 732 915 20 104083 149 87
416 31 511 95 832 45 944 105076 263 349 77 548 731
840 79 932 70 106009 40 366 462 76 81 521 27 30
716 81 849 955 68 107027 106 250 342 84 416 72 618
22 704 37 47 896 61 108082 191 238 58 333 59 409
70 548 65 71 613 710 109237 330 440 552 93 939 51
110017 90 355 526 647 65 705 41 89 111267 349 517
848 52 941 112044 69 77 83 84 333 85 87 450 826
91 113009 88 238 62 339 695 114081 236 407 52 714
115023 81 212 420 610 42 797 883 116128 49 59 299
313 498 569 73 656 62 86 879 935 37 43 64 117421
713 79 833 118025 88 98 105 235 46 70 83 322 479
504 62 645 744 86 864 929 55 119006 32 39 118 25
325 51 484 519 78 672 707 85 93 863 68 120197 339
451 753 59 121101 223 60 341 86 438 500 691 95 735
812 25 89 994 122052 416 91 582 98 608 44 46 866
955 123196 338 61 413 29 32 61 515 57 633 34 778
838 73 86 945 124010 133 63 76 319 77 496 781 90
808 53.
125121 218 306 526 842 71 126014 270 369 72 74
91 467 85 535 45 55 687 734 127130 251 446 524 39
784 863 925 128172 202 86 315 62 528 35 84 95 704
34 61 883 129084 236 48 318 64 519 52 89 611 80 708
811 130004 27 151 230 49 78 326 57 59 621 41 764
811 984 131036 58 140 85 402 763 98 914 132016 44
127 40 245 358 91 438 536 39 52 710 133010 98 99
101 223 30 517 84 90 641 781 85 804 21 87 943 134076
332 486 573 89 617 49 738 54 863 981 135075 117 31
232 55 350 60 419 43 587 614 30 55 80 800 91 964
136064 131 84 200 67 70 495 528 630 86 92 896
137033 111 34 203 7 12 316 19 453 520 61 637 720
30 827 76 96 910 138037 66 175 80 281 84 478 80
657 718 92 834 58 961 139002 12 65 180 83 238 45
328 79 446 69 529 34 37 47 634 851 66 923 72 73
140011 67 253 76 97 327 85 426 78 81 553 86 620 54
58 66 97 327 85 426 78 81 553 86 620 54 58 66 97
851 906 49 85 141073 142 58 25 332 567 620 55 82
85 93 826 45 906 17 25 142149 201 337 430 507 29
32 43 618 68 83 946 83 143026 146 48 206 18 28 90
422 51 553 819 97 956 60 73 144050 112 49 294 376
536 53 627 719 51 77 888 973 80 86 145034 203 61
335 406 22 500 611 33 92 759 146089 176 95 271 320
22 425 68 88 509 618 147068 117 385 86 785 95 865
148025 102 16 219 449 633 873 955 149116 22 23
28 289 347 78 542 76 602 700 17 26 56 908.
150014 79 93 155 241 69 412 78 89 91 542 663 708
21 36 98 813 45 54 67 968 151033 37 120 34 91 281
301 20 406 43 76 83 508 648 59 730 53 849 956 67
152162 224 61 90 400 3 678 867 24 153079 82 220
86 12 760 855 80 917 154167 271 96 332 72 75 426
524 680 804 931 57 155014 111 309 473 593 610 722
34 889 981 87 156276 382 576 660 91 743 909 36 37
157049 177 79 252 89 325 56 408 539 63 602 712 84
808 56 158047 113 288 305 48 53 54 401 777 864 985
159254 75 319 429 575 81 612 78 708 75 816 45 65
995 160014 31 55 340 47 404 8 49 53 56 520 40 42
44 48 88 612 739 934 161168 311 488 526 675 79
98 760 85 803 78 904 10 26 67 162119 28 38 41 249
73 350 498 606 41 63 705 47 805 7 92 961 163054 121
37 46 324 76 423 91 561 98 721 87 95 825 164071 151
256 97 318 478 553 653 835 55 62 165001 9 81 106
202 3 49 66 73 348 97 752 57 166077 100 87 302 50
408 32 85 527 692 167103 255 306 10 18 90 440 97
637 86 714 64 904 44 66 69 94 168087 257 333 44
66 416 68 531 66 685 780 94 850 56 956 169017 55
77 252 75 78 336 75 408 78 577 623 38 61 785 815 25
85 962 170197 272 333 505 19 56 77 97 614 757 61
93 822 60 73 914 37 171047 49 87 95 135 92 203 43
67 76 78 82 308 406 35 565 67 667 85 769 82 913 27
88 172039 56 93 139 518 23 67 76 683 902 28 91
173050 63 277 365 447 612 703 89 838 174093 249
344 87 438 93 552 720 35 959.
175017 21 66 155 283 303 439 60 93 600 20 757
870 986 176016 90 172 94 239 97 332 458 802 972
177031 63 118 97 281 303 440 564 97 624 89 736
46 47 86 876 913 178022 120 39 408 37 543 179031
32 40 82 194 206 476 761 87 881 180024 89 150 78
398 672 764 82 878 89 986 181014 19 157 252 367 68
590 620 52 96 713 808 38 89 94 182000 35 59 61
227 50 327 35 50 469 502 626 700 807 12 19 56 183031
34 125 82 99 213 36 67 364 400 66 515 17 681 786
950 184025 47 98 242 47 333 95 761 845 50 953 74
185128 62 266 303 453 530 55 56 86 603 22 782
186001 39 217 43 53 64 71 78 390 507 8 20 776 867
80 82 915 69 187016 114 55 334 77 464 667 707 26
77 871 967 188245 387 510 16 189097 325 411 16
53 533 38 47 605 805 18 42 57 971 76 190016 59 178
85 205 57 499 525 33 634 744 845 917 191072 310
534 780 824 57 915 49 192146 43 226 95 357 608 67
95 835 938 193030 53 153 71 212 88 368 440 76 513
704 194064 84 88 256 398 415 77 503 677 890 96 921
47 80 98 195079 107 239 92 417 38 81 698 812 923
196231 56 336 52 434 35 561 706 873 197005 38 59
152 281 469 512 85 840 943 198058 43 54 236 40 97
419 606 901 199009 52 95 288 387 434 82 93 672
814 938.
200164 82 337 58 61 422 64 520 25 808 10 955
201005 20 72 86 141 232 398 407 26 37 557 99 794
806 927 59 87 202083 116 38 208 98 380 474 91 519
66 72 635 49 55 750 55 821 33 82 89 978 99 203061
144 68 209 384 433 61 95 559 70 622 26 44 726 31
893 960 80 204183 412 50 71 85 520 22 612 74 798
808 69 917 205025 80 126 239 53 405 77 500 36 625
40 722 44 47 886 904 206014 53 261 65 93 322 30 83
490 553 695 703 923 207049 220 26 40 324 407 64
72 78 566 616 36 42 58 820 31 62 923 208053 81
117 58 282 366 647 81 791 98 919 209092 159 67
95 96 346 99 408 9 71 94 505 7 41 685 809 50.

אויפרוף
פון קרן-תל-חי-קאמיטעט

די בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל. די צעהנדליגע אומשולדיגע קרבנות און די העלדישע פערטיידיגונג פון דער מוטיגער הגנה, פון די חשמונאים פון צוואנציגסטען יאהר-הונדערט האבען דער יודישער וועלט בולט בעוויזען צוויי זאכען: ערשטענס, אז דער יודישער ישוב אין א"י געפינט זיך אין א ים פון ברויזענדע ווילדע בדואים, וועלכע ווערען געהעצט פון ראפינירטע אגיטאטארען און עס דראהט א געפאהר דעם שאפען און אויפבוי פון דער יודישער היים אין הייליגען לאנד. צווייטענס, האבען די אומרוהען בעוויזען, אז די יודען אין א"י זענען אנגעוויזען כמעט נאר אויף זיך אליין. נאר דער אומגעהויערער מוט פון דער יוגענד און אומדערשראקענער העלדישער זעלבסטשוץ האט געראטעוועט דאס לעבען און פערמעגען פון ישוב און דעם כבוד פון יודישען פאלק.

די מעשים פון אט דער העלדישער זעלבסטשוץ האבען דעם יודישען פאלק אויף גאר דער וועלט צוריקגעגעבען זיין ווירדע און עהרע. דער יוד, וועמען עס איז טייער דער גורל פון א"י און וועלכער פיהלט, אז א"י מוז ווערען דאס היימלאנד פון דעם יודישען פאלק, דארף זיך פערטראכטען און ארויסנעמען פון די געשעהענישען א מוסר השכל. אונזער כבוד און זיכערהייט פון אונזער פאלק פאדערען פון אונז, דאס אונזער יוגענט זאל דערצויגען ווערען אין דעם גייסט פון א פריי פאלק, אין דעם גייסט פון די חשמונאים, אין גייסט פון די אמאליגע פרייע יודען אויף דער יודישער ערד, אויב מיר האבען זיך אונטערגענומען צו בויען א היים פאר דעם פערוואגעלטען יודישען פאלק, מוזען מיר אויך קאנען פערטיידיגען און האלטען דאס געשאפענע — דעם בנין — און קאנען זיכערען דאס לעבען און פערמעגען פון אונזערע ברידער אין ישוב.

מיר ווילען לעבען בשלום מיט דעם אראבערטום אין א"י, אבער דאס קאן נאר דאמאלס געשעהען, ווען די אראבער וועלען וויסען, דאס מיר זענען גענוג שטארק און צוגעגרייט אפצושטויסען יעדען אנגריף אויף אונז און מיר קענען ווי געהעריג פערטיידיגען אונזער זאך. און כדי צו געבען אונזער יוגענד די פרייע, שטאלצע, נאציאנאלע, פיזישע ערציהונג, וועלכע וועט זי מאכען פאר בעוואוסטזיניגע יודישע קעמפער און בויער איז געשאפען געווארען דער „קרן תל-חי“, ערציהען א גייסטיג און קערפערליך שטארקע יוגענד, וועלכע זאל פערטיידיגען און בעווארענען דאס לעבען און פערמעגען פון יודישען פאלק אין א"י. וויל דער „תל-חי“ צופאסען די ערציהונג פון דער יודישער יוגענד צו די בעדערפנישען פונ'ם ישוב, וויל דער „תל-חי“ צוגרייטען אינסטרוקטארען פאר דער פיזישער אויסבילדונג פון דער דאזיגער יוגענד, וויל דער „תל-חי“ — כדי עס זאלען זיך קיינמאל מעהר נישט איבער'חזר'ן די טרויעריגע אומרוהען אין א"י, — דארף דער „תל-חי“ פאנד ווערען אונטערגעשטיצט: „קרן תל-חי“ איז א אונפארטייאישער פאנד, וועלכער דינט דעם גאנצען פאלק און דעם גאנצען ישוב, אהן אונטערשיד פון שיכטען און גרופען. „תל-חי“ די שטאלצע פעסטונג אין צפון א"י, דאס ארט פון טרומפעלדאר'ס העלדענטאטען, דארף ווערען דער סימבאל פון ווידער-אויפבוי, און קיום האומה, „קרן תל-חי“ איז דער איינציגער ציוניסטישער פאנד, וועלכער איז געווידמעט ספעציעל דער ערציהונג פון אונזער יוגענד.

שטיצט דעם „קרן „תל-חי“!

קאמיטעט פון „קרן תל-חי“

טרינקט נור כשר'ען ווין
„באראן“
מענדיל בארנשטיין'ס

פון קלוב פון יוד. פרויען-פערבאנד וו.י.ז.א.
2 פושעיאזר 2
היינט, מיטוואך, דעם 2-טען אפריל ד.י.,
9 אווענד, וועט אויפ'ן עפענטליכען טעה אווענד
ה' ד"ר ה. ארמאן האלטען א רעפעראט אויף ד. ט.
„אנטיסעמיטיזם, זיינע פסיכאלאגישע און היסטארישע יסודות“.
איינגאנג פאר מיטגלידערינס 30 גר., פאר אריינגעפיהרטע געסט—50 גר.
6009

מצה-רייבעכץ
כשר לפסח
דאס שענסטע און דאס בעסטע און שטרענג כשר לפסח
איז נור בײַ מיר און דער מהל
שוו. יאקובא 2,
חמל עס איז בהכשר הרב הגאון דומ"צ דפה לאדז, מאס ניט גרוים השגחה אויף דעם מאהלען נור דינע און טרוקענע מצות, אויך אריינגעשטעלט א משגיח אי"ש נאמן און קלויבט ארוים אלע פסולות וחששות.
איך פערקויף צו די בילינסטע פרייזען. קומט איבערציינגט אייך אליין.
בעמערקונג: דאס איז נישט געמישט מיט קארטאפעל-מעהל און נישט פון קליין מאשין-מצות זא ווי תלאצלאתקע
מיט אכטונג מ. אייזנער
2 שוו. יאקובא 2.

דעם ה' גנב
בעט איך געבען בעלויזונג זיך צו פערשטענדיגען מיט מיר וועגען דער גנבה פון 1 אפריל ד.י. דיסקרעציע געזיכערט. פערלשטיין וואכאדניא 47 אדער טעלעפאניש 178-85
6012

Pierwszorzędna
PRACOWNIA SUKIEN
wykonywa obstalunki podług najnowszych modeli po cenach konkurencyjnych
H. HOFMAN, Pomorska 93
Zgłosić się mogą podręczna i uczenica.

בעקאנטמאכונג.
צוליב דעם, וואס דער שניידער בן-ציון גריימאן אין אלעקסאנדער האט מיר ביז איצט דעם אנצוג נישט אויסגעפערטיגט, דאס איז שוין א צייט פון 2 חדשים, ערקלער איך, אז די וועקסלען, וואס איך האב איהם געגעבען: 1) זל. 60 צאהלבאר דעם 20 מאי, 2) זל' 70, צאהלבאר דעם 30 יוני ד. י. וועלען דורך מיר נישט געצאהלט ווערען. איך ערקלער זיי פאר אונגילטיג און דערמיט ציה איך זיי צוריק.
יצחק ראזענקראנץ,
אלעקסאנדער, וואנזקא 4

טליתים-פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתי קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי
א.ח. ציטרינאוווסקי, קאמיענא 1,
אין 2. טויער, פארטער. קומט איבערציינגט אייך
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע תליתים צום וואשען

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן אין דערהאם פון 3—5 נאכמ.

יין כשר לפסח!!!
טויזענטער מענשען האבען זיך שוין איבערצייגט, אז די ווינען
פון דער ניי-ערעפענטער ווייז און מעהד-פאבריק
„פראגרעס“
זענען גוט און ביליג
צוליב רעקלאמע, אז גאנץ לאדז זאל זיך אין דעם איבערצייגען
פערקויפען מיר לחג הפסח
א גוטע באטשינקע ווין נור 1.50 זל.
מיט אכטונג פירמע „פראגרעס“ 2 אלטער מארק 2

אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו
וויכטיג נייעס פאר די פאטענטען-בעזיצער!
מיר מאכען בעקאנט, אז מיר האבען ערעפענט
א ביטשריפטען-ביורא
אויף פיעטריקאווער 16 (פאלודניאווא 3)
וואס שרייבט און ערלעדיגט זעמטליכע סאנדאווע ספראווע, ווי: קלאזוולעס, זאבזניעטשעניעס, אוכילעניעס ווי אויך סקארגאווע און אלער ארט מיליטער-ענינים. ס'ווערען ערלעדיגט פערשידענע דירות אנגעלעגענהייטען, איבערזעצונגען אין פרעמדע שפראכען. גאראנטי פאר רעלע בעהאנדלונג, ווייל די ביורא געפינט זיך אונטער דער אנפיהרונג פון די ה"ה סקאטשילאס און דרעכלער
בעמערקונג: פאר אונבעמיטעלטע אומזיסטע בעראטונגען טעגליך פון 2—3 נאכמיטאג.
ביורא „EXPRESS“ פעטריק. 16 טעל. 168-59.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז אין מיין ערשטקלאסיגען
הערן-שניידער-אטעליער
מ. ד. קוטשינסקי
15 זגערזשער 15
ווערען אנגענומען זעמטליכע בעשטעלונגען און ס'ווערט אויסגעפערטיגט לויט די לעצטע פאריזער פאסאנען. קאנקורענץ פרייזען. סאלידע און פינקטליכע אויספיהרונג. קומט און איבערצייגט אייך.
מיט אכטונג מ. ד. קוטשינסקי
זגערזשער 15, אויפ'ן הויף 2-טען שטאק.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-1
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: תקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7

Dr. med. H. KRAUSKOPF
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45, טעל. 13-47
נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד.

כ'קויף און צאהל
די בעסטע פרייזען
פאר פערשידענע געברויכטע מארמארען, בופעטען—רעסטאראנען-טישלעך און וואש-טישען
צו ווענדען זיך צו יוסף סאט
אלטער מארק 12 פראנט 1 שט.

שוין אפצוגעבען
א צימער
מיט מעבעל
אדער אהן מעבעל ביליג
נאווא-צעגעלניאנא 19,
ביי מאכא אווססי

א שטוב
איז זאפארט צו פערמיטען אויף פראנצישקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף אלעקסאנדריסקא (מרדכי גבאי'ס גאס נומ' 9) ביי
א. צוקערמאן.

השבת אבדה
ס'איז פערלוירען געווארען א טשעק-קוויט פון באנק ... 11 ב' 53 אויף א וועקסעל אויף א סומע פון 100 זל. אויסשטעלער ... אדרע געלעגט, דער איינקאסא-קוויט ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. דער עהרליכער געפינער ווערט געבעטען אפצוגעבען צו בעל-השבה,
פולנאצנא 12. 6002

צו פעדינגען
א האלב געוועלב
מיט א שויפענסטער
אויף מצות
צו ערפאהרען
14 פאנסקא 14,
ביים וועכטער. 6019

פאר 120 זל.
צו פערקויפען א נייעם שווייצארישען פאטעפאן
צו ערפאהרען
19 וואכאדניא 16,
וואוינונג 9.

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וענערישע קראנקהייטען און ליכטהיילאנשטאלט
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

הערט לעזט!
אכטונג! אכטונג!
קאנקורענץ = פרייזען!
כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פובליקום צו בעקומען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאהמע, זענען די פרייזען אין מיין פאטאגראפישען אנשטאלט געווארען פערקלענערט ווי:
12 שט. „EXPRESS PICTURES“	זל. 2
6 „ פאס-פאטאגראפיעס	„ 2
6 „ פאסט- „ ברוין	„ 6
6 „ „ „ אויף זייד	„ 8

אכטונג! צו א ½ טוץ זיידענע פאסט-פאטאגראפיעס גיט מען צו
א אריגינעלע פארטרעט בחנם
ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פארטרעטען אין ראהמען און אויך א פערקויף פון ראהמען. קומט און איבערצייגט אייך
מיט אכטונג
קונסט-פאט. אנשטאלט „PARISIEN“
פראנציסקאנער 30

Dr. med. LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka it.p.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
Ip. front, tel. 149-66
od 1½–5 po poł.

W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

א קאראקולענעם דאמען-פאלטען
פערקויף איך געלעגענהייטליך. האטעל „מאנטיפעלי“ זאכאדניע 45, צימער 9.

דעטעקטארען קאמפלעט
מיט א סלוכאווקע און אנטענע פון 28 זל.
RADIO - LLOYD
Przejazd 8.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט- און וענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 8—2 נ.מ. און פון 5—9 און

א ליכטיג לעבען!!!
עלעקטרישע זשיראנדאלען
פון אייגענער אויסארבייטונג צו די ביליגסטע פרייזען פון 20 זל.
א. א. אויך זשארובקעס
די בעסטע מארקעס מיט 30 פראצ. ביליגער ווי ווי איבעראל — — — —
מ. זענדעל
פלאץ וואלנאשטשי 9
פר. ניער מארק רוג נאוואמיעסקא

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.
ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר	3½—4½
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר ... אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לובימש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שפרלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	3½—4½

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען-שטע"ן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונגען, איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויך ערלעדיגט אנאליזען און שטאם. אין לאבאראטאר... אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאווינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צעהן, קראנען, פלאמבען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז מיטוואך אויך זונטאג

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: העכער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6— זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.